

2025/1765

3.9.2025.

KOMISIJAS LĒMUMS (ES) 2025/1765

(2025. gada 11. aprīlis)

**par valsts atbalsta pasākumu SA.53630 (2020/C) – (ex 2019/FC) – Beļģija Iespējamais atbalsts, kas
piešķirts**

Ladbrokes saistībā ar virtuālām derībām

(izziņots ar dokumenta numuru C(2025) 2174)

(Autentisks ir tikai teksts angļu valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 108. panta 2. punkta pirmo daļu,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas zonas līgumu un jo īpaši tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

pēc aicinājuma ieinteresētajām personām izteikt piezīmes saskaņā ar iepriekš minētajiem noteikumiem un, ņemot vērā to piezīmes,

tā kā:

1. PROCEDŪRA

- (1) Ar 2019. gada 1. marta vēstuli Komisijas dienesti saņēma sūdzību, ko iesniedza uzņēmumi *Rocoluc NV* un *European Amusement Company NV* (turpmāk attiecīgi "*Rocoluc*" un "*EAC*"), kuri ir Beļģijā reģistrēti māsasuzņēmumi, kas darbojas azartspēļu un derību nozarē, un 2024. gada 23. februārī tika saņemta vēl viena sūdzība, kuru iesniedza to māsasuzņēmums *V.D.B. Faculty NV* (turpmāk "*The Faculty*"), kas arī darbojas azartspēļu nozarē ar II klases licenci (visi trīs māsasuzņēmumi saukti arī par "sūdzības iesniedzējiem").
- (2) Sūdzības iesniedzēji apgalvo, ka Beļģijas iestādes piešķir valsts atbalstu Beļģijas uzņēmumam *Ladbrokes* (reģistrēts ar nosaukumu "*Derby S.A.*") ar *ad hoc* "atļauju" virtuālu derību organizēšanai Beļģijā, kas tam piešķirta, nesāņemot atbilstošu atlīdzību (turpmāk "apstrīdētais pasākums"). *Ladbrokes* – IV klases licences turētājs – ir (starptautisks) zīmols, ar kuru darbojas Beļģijas uzņēmums *Derby S.A.*, kas specializējas azartspēļu un derību jomā un ir starptautiskā azartspēļu un derību uzņēmuma *Entain Holdings PLC* meitasuzņēmums (turpmāk šajā lēmumā visi kopā saukti par "*Ladbrokes*").
- (3) Komisija 2020. gada 2. septembra vēstulē paziņoja Beļģijas iestādēm savu lēmumu attiecībā uz apstrīdēto pasākumu sākt Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta 2. punktā paredzēto procedūru (turpmāk tekstā "lēmums par procedūras sākšanu")⁽¹⁾.
- (4) Komisijas lēmums par procedūras sākšanu tika publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*. Komisija uzaicināja ieinteresētās personas iesniegt piezīmes.
- (5) Beļģijas iestādes 2020. gada 9. oktobrī iesniedza piezīmes par lēmumu par procedūras sākšanu. *Rocoluc* un *EAC* iesniedza piezīmes par lēmumu par procedūras sākšanu 2020. gada 18. novembrī. Komisija 2020. gada 18. decembrī saņēma *Ladbrokes* piezīmes par lēmumu par procedūras sākšanu. Beļģijas iestādes savus apsvērumus par trešo personu piezīmēm iesniedza 2021. gada 10. februārī.

⁽¹⁾ Komisijas 2020. gada 2. septembra lēmums par valsts atbalstu SA.53630 (2019/FC) – Beļģija – Iespējamais atbalsts, kas piešķirts *Ladbrokes* saistībā ar virtuālām derībām (OV C 355, 23.10.2020., 6. lpp.).

- (6) 2021. gada 26. maijā pēc tam, kad Karaļa 2018. gada 4. maija dekrēts par nejaušības spēlēm attiecībā uz virtuāliem sporta pasākumiem IV klases fiksētos azartspēļu uzņēmumos (turpmāk “2018. gada karaļa dekrēts”) ⁽²⁾ tika atcelts, nesaglabājot sekas (ar sekām *ex tunc* pieņemšanas datumā), sūdzības iesniedzēji lūdza Komisiju pieņemt korektīvu lēmumu par procedūras sākšanu, lai pagarinātu iespējamā atbalsta izmeklēšanas periodu.
- (7) 2021. gada 9. septembrī *Ladbrokes* iesniedza papildu informāciju.
- (8) Komisija 2021. gada 28. oktobrī Beļģijas iestādēm nosūtīja sūdzības iesniedzēju un *Ladbrokes* iesniegto informāciju kopā ar informācijas pieprasījumu, un Beļģijas iestādes uz tiem atbildēja 2021. gada 30. novembrī.
- (9) Komisija 2022. gada 7. februārī nosūtīja Beļģijas iestādēm vēl vienu informācijas pieprasījumu, uz kuru Beļģijas iestādes atbildēja 2022. gada 9. martā, 5. martā un 22. aprīlī.
- (10) Komisijas dienesti 2023. gada 23. februārī tikās ar sūdzības iesniedzējiem. Komisija 2023. gada 9. martā no sūdzības iesniedzējiem saņēma papildu informāciju par iespējamā atbalsta selektīvo raksturu. Komisija 2024. gada 23. februārī saņēma iesniegumu par to pašu apstrīdēto pasākumu no Beļģijas uzņēmuma *The Faculty*, kas darbojas azartspēļu nozarē.
- (11) Komisija 2024. gada 8. martā nosūtīja Beļģijas iestādēm informācijas pieprasījumu, lūdzot cita starpā sniegt papildu skaidrojumus par faktisko un tiesisko situāciju attiecībā uz virtuālām derībām bezsaistē un tiešsaistē pēc 2018. gada karaļa dekrēta atcelšanas ar atpakaļejošu spēku.
- (12) Komisija 2024. gada 8. martā informēja *The Faculty*, ka ir reģistrējusi tā iesniegto informāciju kā vispārīgu tirgus informāciju. *The Faculty* 2024. gada 14. martā nosūtīja vēl vienu vēstuli, kurā lūdza to klasificēt kā oficiālu sūdzības iesniedzēju. Komisija 2024. gada 20. martā nosūtīja *The Faculty* otru vēstuli, kurā lūdza sniegt papildu informāciju par sūdzību.
- (13) Sūdzības iesniedzēji *Rocoluc* un *EAC* 2024. gada 29. aprīlī iesniedza vēstuli, kurā lūdza Komisiju rīkoties LESD 265. panta 2. punkta nozīmē.
- (14) Pēc 2024. gada 3. maija atgādinājuma Beļģijas iestādes 2024. gada 21. maijā iesniedza atbildi uz Komisijas 2024. gada 8. martā nosūtīto informācijas pieprasījumu.
- (15) Komisija 2024. gada 14. jūnijā nosūtīja Beļģijas iestādēm papildu jautājumus, uz kuriem Beļģijas iestādes atbildēja 2024. gada 19. jūnijā. Komisija 2024. gada 20. jūnijā pa e-pastu lūdza papildu skaidrojumus, un Beļģijas iestādes atbildēja 2024. gada 28. jūnijā.
- (16) Pēc iepriekš minētās informācijas saņemšanas no sūdzības iesniedzējiem, iespējamā atbalsta saņēmēja *Ladbrokes* un Beļģijas iestādēm Komisija 2024. gada 31. jūlijā nolēma paplašināt padziļinātas izmeklēšanas tvērumu un pieņēma papildu lēmumu par procedūras sākšanu ⁽³⁾ (turpmāk “papildu lēmums par procedūras sākšanu”).
- (17) Komisija aicināja ieinteresētās personas iesniegt piezīmes par konstatējumiem papildu lēmumā par procedūras sākšanu, un tās iesniedza piezīmes 2024. gada 25. novembrī, savukārt Beļģijas iestādes piezīmes neiesniedza.
- (18) Komisijas dienesti 2024. gada 12. novembrī lūdza *Ladbrokes* papildu informāciju, un 2024. gada 22. novembrī, 2024. gada 9. decembrī un 2025. gada 21. janvārī *Ladbrokes* attiecīgi iesniedza piezīmes par papildu lēmumu par procedūras sākšanu un papildu informāciju.

⁽²⁾ “Arrêté royal relatif aux jeux de hasard sur des événements sportifs virtuels dans les établissements de jeux de hasard fixes de classe IV.” Publicēts Beļģijas Oficiālajā Vēstnesī 2018. gada 9. maijā.

⁽³⁾ Valsts atbalsts – Beļģija – Valsts atbalsts SA.53630 (2019/FC) – Iespējamais atbalsts, kas piešķirts *Ladbrokes* saistībā ar virtuālām derībām – Uzaicinājums iesniegt piezīmes saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta 2. punktu (OV C, C/2024/6307, 23.10.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/6307/oj>).

- (19) Komisija 2025. gada 23. janvārī nosūtīja Beļģijas iestādēm trešo personu piezīmes par papildu lēmumu par procedūras sākšanu. Beļģijas iestādes atbildēja 2025. gada 4. februārī un neiesniedza piezīmes.
- (20) Beļģijas iestādes izņēmuma kārtā piekrita atteikties no tiesībām, kas izriet no LESD 342. panta apvienojumā ar Padomes Regulas Nr. 1/1958 ⁽⁴⁾ 3. pantu, un šā lēmuma pieņemšanai un paziņošanai angļu valodā saskaņā ar LESD 297. pantu.

2. APSTRĪDĒTĀ PASĀKUMA APRAKSTS

2.1. Sūdzības priekšmets

- (21) Sūdzības iesniedzēji apstrīd preferenciālu režīmu un “ekskluzīvu atļauju”, ko Beļģijas iestādes piešķirušas *Ladbrokes* virtuālu derību piedāvāšanai tiešsaistē un bezaistē Beļģijā (apstrīdētais pasākums). Sūdzības iesniedzēji uzskata, ka šīs “atļaujas” rezultātā *Ladbrokes* kopš 2014. gada bija *de facto* ekskluzīvas tiesības bez atbilstošas atlīdzības organizēt virtuālas derības Beļģijā.
- (22) Sūdzības iesniedzēji arī apgalvo, ka ar 2018. gada karaļa dekrētu (2018. gada 4. maijs) un Valsts padomes (“*Conseil d’État*”, kas ir Beļģijas Augstākā administratīvā tiesa) 2021. gada 7. maija spriedumu *Ladbrokes* ir piešķirts ieguvums, kas ir nelikumīgs valsts atbalsts no Beļģijas valsts, pieļaujot *Ladbrokes* darbību virtuālu derību jomā, lai gan šādas darbības bija nelikumīgas saskaņā ar Beļģijas tiesību aktiem.
- (23) Pirms virtuālu derību tiesiskā regulējuma un tā attīstības Beļģijā aprakstīšanas vispirms tiek aplūkots azartspēļu nozares tiesiskā regulējuma plašāks konteksts.

2.2. Nejaušības spēļu tiesiskais regulējums Beļģijā

- (24) Nejaušības spēles (“*jeux d’hasard*”) ir plašs jēdziens, kas aptver gan azartspēles, gan derības (“*paris*”).
- (25) Nejaušības spēļu nozari Beļģijā reglamentē un nosaka 1999. gada 7. maija Likums par nejaušības spēlēm, derībām, azartspēļu uzņēmumiem un spēlētāju aizsardzību ⁽⁵⁾, kas grozīts ar 2010. gada 10. janvāra likumu ⁽⁶⁾ (turpmāk tekstā “Azartspēļu likums”). Azartspēļu likuma noteikumi tiek īstenoti ar daudziem īstenošanas aktiem – karaliskajiem dekrētiem (līdz šim vairāk nekā 100).
- (26) Beļģijā saskaņā ar Azartspēļu likuma 4. panta 1. punktu pastāv nejaušības spēļu aizliegums, ja vien nav piešķirta darbības atļauja vai nav paredzēts licences prasības izņēmums. Azartspēļu komisija piešķir dažāda veida licences nejaušības spēļu rīkošanai.

2.2.1. “Nejausības spēļu” definīcijas Beļģijā

- (27) Ar “automatizētām nejaušības spēlēm” saistītas darbības ir definētas šādi: “Jebkura spēle vai derības, kurā ir jebkāda veida likmes, ja vismaz viens no spēlētājiem vai derību slēdzējiem šo likmi zaudē, vai vismaz viens no spēlētājiem, derību slēdzējiem vai spēles vai derību organizatoriem gūst jebkādu peļņu, un ja varbūtība ir kaut papildu elements spēles gaitā, uzvarētāja izraudzīšanā vai laimesta apmēra noteikšanā” ⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ Padomes Regula Nr. 1 (1958. gada 15. aprīlis), ar ko nosaka Eiropas Ekonomikas kopienā lietojamās valodas (OV 17, 6.10.1958., 385./58. lpp., ELI: [http://data.europa.eu/eli/reg/1958/1\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/reg/1958/1(1)/oj)).

⁽⁵⁾ 1999. gada 7. maija Likums par nejaušības spēlēm, derībām, azartspēļu uzņēmumiem un spēlētāju aizsardzību (“*Loi du 7 mai 1999 sur les jeux de hasard, les paris, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs*”). Publicēts Beļģijas Oficiālajā Vēstnesī 1999. gada 30. decembrī.

⁽⁶⁾ 2010. gada 10. janvāra Likums, ar ko 1999. gada 7. maija Likumu groza attiecībā uz Azartspēļu komisiju (“*Loi du 10 janvier 2010 modifiant la loi du 7 mai 1999 sur les jeux de hasard, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs, en ce qui concerne la Commission des jeux de hasard*”). Publicēts Beļģijas Oficiālajā Vēstnesī 2010. gada 1. februārī.

⁽⁷⁾ <https://www.commissiondesjeuxdehasard.be/en/node/409>.

- (28) Nejausības spēļu (*jeux d'hasard*) definīcija aptver plašu darbību klāstu. Citādi sakot, nejausības spēlēs spēlētājs liek likmi par tādas spēles vai pasākuma iznākumu, kurai ir nezināms, nejausi noteikts rezultāts, kas ir atkarīgs no varbūtības (piemēram, spēļu automāti). Nejausības spēles ir īpaša nejausības spēļu apakškopa, kuru iznākumu pilnīgi vai daļēji nosaka nejausība. Lai šīs spēles spēlētu, nav vajadzīga prasme, un tām ir nejausīgs rezultāts (piemēram, metamkauliņa mešana, kāršu izvilkšana vai rulete).
- (29) Savukārt derības var uzskatīt par tādu nejausības spēļu kategoriju, kas ir saistītas ar nākotnes, reāla pasākuma rezultāta prognozēšanu, pamatojoties uz noteiktiem kritērijiem (piemēram, derības par futbola spēles rezultātu, ņemot vērā komandu relatīvo spēku). Atšķirībā no nejausības spēlēm derības var ietvert prasmju elementu, jo to pamatā ir zināšanas un analīze par pasākumu, par kuru slēdz derības.

	Nejausības spēles	Derības
Definīcija	Spēles, kurās rezultātus nosaka nejausība.	Pasākumu rezultātu prognozēšana un naudas likmes likšana.
Iznākumu nosakošie faktori	Pilnīgi vai galvenokārt nejausīa iespēja.	Lielākoties ietekmē nejausība, bet var būt saistīti ar prasmēm.
Piemēri	Rulete, spēļu automāti, loterijas.	Sporta derības, zirgu skriešanās sacīkstes, derības ar fiksētām likmēm.
Regulējums	Stingri regulētas kā nejausības spēles.	Regulētas kā nejausības spēles, kam nepieciešama derību organizēšanas licence.

- (30) Attiecībā uz virtuālām derībām Beļģijas tiesiskais regulējums ir attīstījies. Pirmkārt, laika gaitā ir mainījies normatīvais un tiesiskais regulējums, un to jo īpaši iezīmē 2018. gada karaļa dekrēts. Par to tika ierosināta tiesvedība valsts tiesās, kā rezultātā gan 2018. gada karaļa dekrēts, gan arī Azartspēļu komisijas 2012. un 2015. gada pamatpiezīmes tika apturētas un atceltas (skatīt 59. apsvērumu). Otrkārt, ir mainījusies Azartspēļu komisijas pieeja, un virtuālas derības patlaban tiek uzskatītas par tādām, kas ietilpst derību vai automatizētu nejausības spēļu kategorijā. Šī mainīgā virtuālu derību interpretācija dažādos laika periodos atspoguļo to sarežģīto raksturu Beļģijas azartspēļu tiesiskā regulējuma kontekstā. Jānorāda, ka Beļģijā joprojām turpinās diskusija par to, kā definēt un klasificēt virtuālas derības.

2.2.2. Nejausības spēļu un derību licences

- (31) Azartspēļu likumā ir paredzēts ierobežots skaits licenču veidu, ar ko atļauj noteiktu tiesību aktos paredzētu nejausības spēļu un azartspēļu uzņēmumu darbību. Saskaņā ar Azartspēļu likuma 25. pantu ("III nodaļa – licences") ir deviņas licenču klases (A, B, C, D, E, F1, F2, G1 un G2) un papildu licences (A+, B+, C+ un F+).
- (32) Beļģijā ir četras azartspēļu uzņēmumu klases:
- I klase: kazino. Kazino ir azartspēļu uzņēmums, kurā ir atļauts rīkot gan automātiskas, gan neautomātiskas nejausības spēles. Beļģijas teritorijā ir atļauti tikai deviņi kazino. Azartspēļu likumā ir uzskaitītas to pašvaldību/pilsētu teritorijas, kurās var darboties kazino. Kazino operatoram ir nepieciešama A klases licence;
 - II klase: spēļu zāles. Spēļu zāles ir uzņēmumi, kuros ir pieejamas tikai nejausības spēles, ko ir atļāvis Beļģijas karalis. Noteikumi par to automatizēto nejausības spēļu rīkošanu, kuras var piedāvāt II klases azartspēļu uzņēmumos, ir paredzēti Karaļa 2003. gada 8. aprīļa dekrētā. Spēļu zāles operatoram ir nepieciešama B klases licence, un tas var piedāvāt automatizētas nejausības spēles galvenokārt II klases uzņēmumos, kuriem ir B licence;

- iii) III klase: bāri, kas piedāvā nejausības spēles un automatizētas nejausības spēles ar samazinātām likmēm. Bāriem, piemēram, kafejnīcām, ir nepieciešama C klases licence;
 - iv) IV klase: derību aģentūras. IV klases azartspēļu uzņēmumi ir vietas, kurās uzņēmumiem ar F2 licenci ir atļauts tikai pieņemt derību likmes F1 licences turētāja (derību organizētāja) vārdā. Saskaņā ar konkrētiem nosacījumiem IV klases uzņēmumi var piedāvāt arī automatizētas nejausības spēles. Ir aizliegts pieņemt derību likmes ārpus IV klases azartspēļu uzņēmuma. Tomēr šim aizliegumam ir ierobežots skaits izņēmumu. IV klases azartspēļu uzņēmums var būt fiksēts vai mobils. IV klases fiksēts azartspēļu uzņēmums ir skaidri norobežots pastāvīgs uzņēmums, kurā tiek piedāvātas derības. Mobils IV klases azartspēļu uzņēmums ir arī skaidri norobežots pagaidu uzņēmums, kurā derības piedāvā pasākuma, sporta spēles vai sporta sacensību vietā un norises laikā. F2 licences var piešķirt arī avižu kioskiem, kas var piedāvāt derības kā papildu darbību. Derības galvenokārt piedāvā IV klases azartspēļu uzņēmumi, un to rīkošanai ir vajadzīga F1 vai F2 licence ⁽⁸⁾.
- (33) Beļģijas likumdevējs ir izveidojis slēgtu licenciēšanas sistēmu. Lai piedāvātu tiešsaistes nejausības spēles un derības, ir vajadzīga tiešsaistes licence (A+ licence tiešsaistes kazino, B+ licence tiešsaistes spēļu zālēm un F1+ licence tiešsaistes derībām).
- (34) Turklāt, lai saņemtu tiešsaistes licenci, ir nepieciešama obligāta fiziska saistība ar Beļģijas teritoriju. Tikai tie uzņēmumi, kuriem ir licence darbībai reālajā pasaulē (un kuriem ir A, B vai F1 licence), var saņemt licenci to pašu nejausības spēļu un derību piedāvāšanai tiešsaistē (papildu A+, B+ vai F1+ tiešsaistes licence).

2.2.3. Azartspēļu komisijas loma

- (35) Azartspēļu komisija ⁽⁹⁾ tika izveidota ar 1999. gada 7. maija Azartspēļu likumu kā federālais uzraugs Federālajā tieslietu dienestā (agrāk – Tieslietu ministrija). Tās galvenais uzdevums ir nodrošināt [spēlētāju] novirzīšanu uz legālām azartspēlēm galvenokārt to aizsardzības nolūkā. Azartspēļu komisijas galvenie pienākumi ir, piemēram:
- valdības un parlamenta konsultēšana visos ar Azartspēļu likumu saistītajos jautājumos,
 - nejausības spēļu un derību rīkošanai nepieciešamo licenču piešķiršana, kā arī to proaktīvas pārvaldības nodrošināšana,
 - Azartspēļu likuma ievērošanas uzraudzība un sankciju piemērošanas pilnvaru īstenošana, kas ietver administratīvo sankciju (brīdinājums, apturēšana vai licences atsaukšana) un administratīvo naudas sodu piemērošanu.

2.3. Tiesiskais regulējums virtuālu derību jomā Beļģijā

2.3.1. Virtuālu derību kā “derību” interpretācija Azartspēļu komisijā

- (36) Virtuālas derības ir nejausības spēle, kas Beļģijā ir izveidojusies kopš 2011. gada, kurā spēlētāji var slēgt derības par izdomāta sporta pasākuma (piemēram, izdomātu zirgu skriešanās sacīkšu) iznākumu un kuras rezultātus nosaka nejausūs skaitļu generators.
- (37) Virtuālām derībām piemīt gan automatizētu nejausības spēļu, gan derību iezīmes. Lai gan iznākumu nosaka nejausība (nejausības spēles), to prognozēšanai var būt vajadzīgs noteikts prasmes līmenis (derības).
- (38) Azartspēļu likumā nav sniegta virtuālu derību definīcija, līdz ar to tajā nav paredzēta arī (īpaša) licence to organizēšanai. Azartspēļu komisija pirmoreiz sniedza interpretāciju par virtuālu derību klasificēšanu tikai pēc to parādīšanās Beļģijā 2011. gadā, bet vēlāk Valsts padome šo interpretāciju atcēla ⁽¹⁰⁾, pamatojoties uz to, ka Azartspēļu komisija tādējādi bija rīkojusies *ultra vires*.

⁽⁸⁾ Uzņēmumi, kuriem ir F2 licence, atbilstīgi konkrētiem nosacījumiem var piedāvāt derības arī ārpus IV klases azartspēļu uzņēmuma.

⁽⁹⁾ <https://www.gamingcommission.be/en>.

⁽¹⁰⁾ 2019. gada 19. septembra Lēmums 245.497.

- (39) Virtuālu derību jēdzienu Azartspēļu komisija izvērtēja trīs “pamatpiezīmēs” jeb “memorandos” (“omkaderingsnota” un “nota”), kas datēti ar 2012. gada 12. janvāri, ⁽¹¹⁾, 2013. gada 17. aprīli ⁽¹²⁾ un 2015. gada 1. jūliju ⁽¹³⁾. Azartspēļu komisija uzskatīja, ka virtuālas derības ir derības par (virtuāliem) pasākumiem ⁽¹⁴⁾. Turklāt visi juridiskie un regulatīvie pienākumi, kas attiecas uz derībām, tiek attiecināti arī uz virtuālām (sporta) derībām (piemēram, pienākums reģistrēt summu no 1 000 EUR, nodrošināt datorprotokolu u. c. prasības) ⁽¹⁵⁾. Tādējādi virtuālas derības tika uzskatītas par “derībām”, kuras varēja piedāvāt F1, F2 un F1+ licences turētāji. No tā izriet, ka F1 klases un F1+ klases licences turētājiem bija atļauts organizēt tiešsaistes un bezsaistes virtuālās derības tikai ar IV klases azartspēļu uzņēmumu starpniecību.
- (40) Azartspēļu komisijas viedokļi par virtuālām derībām bezsaistē un tiešsaistē.
- Attiecībā uz virtuālu derību organizēšanu bezsaistē Azartspēļu komisija 2012. gada 12. janvārī “pamatpiezīmē par iespēju rīkot derības par virtuāliem pasākumiem” analizēja, “vai grozītajā Azartspēļu likumā vai tā īstenošanas noteikumos ir ietverti juridiski iebildumi pret derību par virtuāliem (sporta) pasākumiem organizēšanu”. Azartspēļu komisija secināja, ka “derību par virtuāliem (sporta) pasākumiem organizēšana/piedāvāšana atbilst Azartspēļu likuma noteikumiem, ciktāl šādas derības tiek uzskatītas par derībām par pasākumiem”. Azartspēļu komisija cita starpā norādīja, ka, “lai varētu cieši uzraudzīt šo norisi, kas nozarei rada papildu ienākumus, kompensējot ieguldījumus, kas nepieciešami saskaņā ar tiesību aktiem par nejausības spēlēm, to īstenošanas dekrētiem un tehniskajiem protokoliem, (...) katram F1 [licences turētājam], kas vēlas organizēt šādas derības, iepriekš būtu jānosūta [Azartspēļu komisijas] sekretariātam (...) atļaujas pieprasījums [“goedkeuring”]”.
 - Azartspēļu komisija 2012. gadā savā grupas tīmekļa vietnē izdeva vadlīnijas par virtuālām derībām tiešsaistē. Tiešsaistes virtuālo derību piedāvāšanai pietika tikai ar F1+ klases licences turētāja paziņojumu Azartspēļu komisijai.
- (41) Azartspēļu komisija 2015. gada 1. jūlijā “Pamatpiezīmē par iespēju organizēt derības par virtuālu pasākumu” atkārtoti apstiprināja, ka nav juridisku iebildumu pret tādu derību par virtuāliem pasākumiem piedāvāšanu, ko Azartspēļu komisija joprojām uzskata par derībām. Azartspēļu komisija 2015. gada 9. septembrī apstiprināja 2015. gada 1. jūlija pamatpiezīmē pausto nostāju. Tā norādīja, ka virtuālas derības ir izdevīgas “uzņēmumiem”, un nolēma izveidot apakškomiteju, kuras mērķis būtu “turpināt analizēt” virtuālo derību jautājumu.
- (42) Par tiešsaistes virtuālo derību regulējumu apakškomiteja norādīja, “ka, pirmkārt, neviena no pusēm nepauda būtiskus iebildumus pret pašreizējo tiešsaistes virtuālo derību regulējumu, izmantojot interneta grupas pamatnostādnes šajā jautājumā, kas ļauj vēl vairāk ierobežot šo ieteikumu līdz spēkā esošajam bezsaistes derību regulējumam, izmantojot 2015. gada 1. jūlija piezīmi.” Attiecībā uz bezsaistes virtuālo derību regulējumu apakškomiteja kā politikas apsvērumu ieteica, ka bezsaistes virtuālās derības būtu jāregulē ar karaļa dekrētu kā automātiska nejausības spēle ne vairs kā derības, un ierosināja apturēt 2015. gada 1. jūlija pamatpiezīmi.

⁽¹¹⁾ “Omkaperingsnota aangaande de mogelijkheid tot het inrichten van weddenschappen op virtuele evenementen”. Belģijas iestādes uzskata, ka ir ļoti iespējams, ka šī pamatpiezīme tika publicēta šajā vietnē: www.gamingcommission.be/opencms/opencms/jhksweb_nl/gamingcommission/besl/wdsch/. Taču tajā tās nav vai arī tā vairs nav publiski pieejama.

⁽¹²⁾ “Omkaperingsnota aangaande de mogelijkheid tot het inrichten van weddenschappen op virtuele evenementen”. Belģijas iestādes uzskata, ka ir ļoti iespējams, ka šī pamatpiezīme tika publicēta šajā vietnē: www.gamingcommission.be/opencms/opencms/jhksweb_nl/gamingcommission/besl/wdsch/. Taču tajā tās nav vai arī tā vairs nav publiski pieejama.

⁽¹³⁾ “Nota: Weddenschappen op virtuele evenementen”. Saskaņā ar Belģijas iestāžu sniegto informāciju šī piezīme tika publicēta šajā vietnē: www.gamingcommission.be/opencms/opencms/jhksweb_nl/gamingcommission/besl/wdsch/. Taču tajā tās nav vai arī tā vairs nav publiski pieejama.

⁽¹⁴⁾ 2012. gada 12. janvāra pamatpiezīme.

⁽¹⁵⁾ 2015. gada 1. jūlija pamatpiezīme.

2.3.2. *Pirmā tiesiskā regulējuma pieņemšana, ar ko bezaistē rīkotas virtuālas derības reglamentē kā "automātisku nejaušības spēli"*

- (43) 2018. gada 4. maijā tika pieņemts Karaļa dekrēts par "nejaušības spēlēm attiecībā uz virtuāliem sporta pasākumiem IV klases fiksētos azartspēļu uzņēmumos" ⁽¹⁶⁾ ("2018. gada karaļa dekrēts"). Tajā virtuālas derības tika klasificētas kā "automātiska nejaušības spēle" un piedāvāt virtuālas derības Beļģijā tika atļauts tikai esošajiem IV klases uzņēmumiem. Proti, saskaņā ar 2018. gada karaļa dekrēta 2. pantu "[n]ejaušības spēles attiecībā uz virtuāliem sporta pasākumiem ir automatizētas nejaušības spēles, kurās vienlaikus vairākās vietās var pieņemt spēlētāja vai vairāku spēlētāju likmes par virtuālu sporta pasākumu, kura esību, ar šo pasākumu saistītos rezultātus un laimēšanas iespējas nosaka attāls serveris". Dekrēta 3. pantā bija noteikts, ka "[n]ejaušības spēles attiecībā uz virtuāliem sporta pasākumiem ir automatizētas nejaušības spēles, kas atļautas IV klases fiksētos azartspēļu uzņēmumos". Dekrēta 4. pantā bija precizēts, ka virtuālu sporta pasākumu spēļu automātu skaits fiksētos IV klases azartspēļu uzņēmumos ir ierobežots līdz diviem. Patiešām, ņemot vērā Azartspēļu likumu ⁽¹⁷⁾, ar 2018. gada karaļa dekrētu tiek ieviesti nosacījumi, saskaņā ar kuriem IV klases fiksētos azartspēļu uzņēmumos var darboties ne vairāk kā divas automatizētas nejaušības spēles, kas piedāvā derības par "darbībām, kuras ir līdzīgas derību aģentūras darbībām" (t. i., virtuālu derību spēles) ⁽¹⁸⁾. Atbilstīgi 2018. gada karaļa dekrētam, skaidri klasificējot virtuālu sporta pasākumu nejaušības spēles kā automatizētas nejaušības spēles IV klases fiksētos azartspēļu uzņēmumos, tiek nodrošināta spēlētāju būtiska aizsardzība. No tā izriet, ka virtuālu derību rīkošanai nebija nepieciešama atļauja. Ja uzņēmumam ir derīga F1 vai F2 licence un tam ir IV klases fiksēti azartspēļu uzņēmumi, tas IV klases fiksētā azartspēļu uzņēmumā var organizēt ne vairāk kā divas virtuālu derību spēles.
- (44) Saskaņā ar 2018. gada karaļa dekrētā (2. pantā) norādīto virtuālām derībām ir vajadzīgi vairāku spēlētāju spēļu automāti, kas ļauj vairākiem spēlētājiem vienlaikus slēgt derības dažādos derību punktos par vienu un to pašu virtuālo sporta pasākumu. Beļģijā 2020. gada 30. janvārī bija vismaz pieci uzņēmumi, kas piedāvāja virtuālas derības bezaistē, to vidū *Ladbrokes*.
- (45) Beļģijas Valsts padome 2021. gada 7. maijā ar atpakaļejošu spēku atcēla 2018. gada karaļa dekrētu.

2.4. Sūdzības iesniedzēju licenču klasifikācija

- (46) *Rocoluc*, *EAC* un *The Faculty* ir saistīti Beļģijas uzņēmumi, kuriem ir arī viens un tas pats akciju kontrolpaketes īpašnieks un galvenais birojs. Kopš 2005. gada 50 % *Rocoluc* pieder fiziskai personai un 50 % – citām personām. Puse (50 %) *EAC* pieder *Rocoluc*, bet puse – citām personām. *The Faculty* kopš 2020. gada 15. aprīļa arī vada viena un tā pati fiziskā persona rīkotājdirektora amatā. Šai fiziskajai personai arī pieder 99,92 % *The Faculty* kapitāldaļu.
- (47) Visi *Rocoluc* un *EAC* uzņēmumi ir II klases uzņēmumi, kuriem sūdzības iesniegšanas brīdī bija bezaistes B un tiešaistes B+ licence.

⁽¹⁶⁾ "Arrêté royal relatif aux jeux de hasard sur des événements sportifs virtuels dans les établissements de jeux de hasard fixes de classe IV". Publicēts Beļģijas Oficiālajā Vēstnesī 2018. gada 9. maijā.

⁽¹⁷⁾ Azartspēļu likuma 43/4. panta 2. punkta, 3. teikuma 3. ievilkums.

⁽¹⁸⁾ Saskaņā ar Azartspēļu likuma 43/4. panta 2. punkta, 3. teikuma 3. ievilkumu "Les établissements de jeux de hasard de classe IV sont des lieux exclusivement destinés à engager des paris autorisés conformément à la présente loi pour le compte de titulaires de la licence de classe F1. L'engagement de paris requiert une licence de classe F2.

Hormis les exceptions prévues au § 5, il est interdit d'engager des paris en dehors d'un établissement de jeux de hasard de classe IV.

[...]

§ 2. Les établissements de jeux de hasard de classe IV sont fixes ou mobiles.

Un établissement de jeux de hasard fixe est un établissement permanent, clairement délimité dans l'espace, dans lequel les paris sont exploités.

Un établissement de jeux de hasard fixe a pour destination exclusive l'engagement de paris à l'exception de:

— La vente de journaux spécialisés, de magazines de sport et de gadgets;

— La vente de boissons non alcoolisées;

— L'exploitation de maximum deux jeux de hasard automatiques qui proposent des paris sur des activités similaires à celles engagées dans l'agence de paris. Le Roi fixe les conditions auxquelles ces jeux de hasard peuvent être exploités".

- (48) Ar 2024. gada 25. jūnija spriedumu Valsts padome atzina par nelikumīgām *Rocoluc* licences, t. i., B3892 (bezaistes) un B3892+ (tiešsaistes) licenci. Tiesvedība par šo licenču derīgumu vēl nav pabeigta ⁽¹⁹⁾.
- (49) *The Faculty* ir III klases uzņēmums, kuram ir C licence, kas tam ļauj izmantot ne vairāk kā divus spēļu automātus un ne vairāk kā divus spēļu automātus ar samazinātām likmēm III klases uzņēmumā vai ārā.

2.5. *Ladbroke's* licenču klasifikācija

- (50) *Ladbroke's* ir IV klases uzņēmums, kam ir šādas licences:
- F1 klases licence ar numuru FA116428, ko Azartspēļu komisija piešķīra 2011. gada 2. februārī un kas atļauj IV klases derību uzņēmuma darbību,
 - F2 klases licence, kas ļauj pieņemt derību likmes F1 klases licences turētāja vārdā IV klases fiksētā vai mobilā azartspēļu uzņēmumā. Šī licence arī ļauj pieņemt derību likmes ārpus IV klases azartspēļu uzņēmuma Azartspēļu likuma 43/4. panta 1., 5. un 2. punktā minētajos gadījumos,
 - papildu F1+ klases licence, kas ļauj organizēt derības, izmantojot informācijas sabiedrības rīkus ("tiešsaistē"), ar numuru FA+116482, ko Azartspēļu komisija piešķīra 2014. gada 2. aprīlī.

2.6. *Ad hoc* "atļaujas" virtuālām derībām

- (51) *Ladbroke's* 2014. gada 9. februārī e-pastā lūdza Azartspēļu komisijas viedokli par tā plāniem laist tirgū jaunu produktu – derības par virtuāliem sporta pasākumiem (par virtuālām derībām klātienē jeb "bezaistē", t. i., derību punktus).
- (52) Azartspēļu komisijas darbinieks bez pārstāvības pilnvarām 2014. gada 10. februārī atbildēja *Ladbroke's* e-pasta vēstulē: "Pēc iekšējas apspriešanās varu jums paziņot, ka jūsu projekts atbilst Azartspēļu komisijas piezīmei par virtuālām derībām bezaistē. Tāpēc varu jums dot zaļo gaismu šā projekta turpināšanai".
- (53) Pēc vēl viena *Ladbroke's* e-pasta vaicājuma (par virtuālām derībām tiešsaistē), kas datēts ar 2015. gada 5. martu, Azartspēļu komisija tajā pašā dienā ar e-pastu apstiprināja, ka *Ladbroke's* var organizēt virtuālas derības tiešsaistē.
- (54) 2015. gada 9. septembrī pēc saņemtajām nozares pārstāvju atbildēm Azartspēļu komisija nonāca pie "jaunām atziņām" par virtuālu derību klasifikāciju un izveidoja apakškomisiju, lai noskaidrotu, vai ir nepieciešama juridiska rīcība virtuālu derību regulēšanai.
- (55) Papildus *Ladbroke's* Azartspēļu komisija 2015. un 2016. gadā saņēma pieteikumus atļaujai piedāvāt virtuālas derības no diviem citiem IV klases uzņēmumiem – *Stanleybet* ⁽²⁰⁾ un *Sagevas* ⁽²¹⁾.

⁽¹⁹⁾ Ar spriedumu licences oficiāli netika atceltas, jo rezolūtvās daļas 4. punktā Valsts padome nolēma atkārtoti izskatīt šo jautājumu, lai ģenerāldadvokāts (*Auditeur Général*) varētu paust nostāju par Azartspēļu komisijas prasību anulēt licenci. Tomēr ar 2024. gada 16. jūlija vēstuli Azartspēļu komisija atsauc šo pieprasījumu, bet Valsts padome nav oficiāli anulējusi *Rocoluc* licences, tomēr minētais spriedums ietekmē *Rocoluc* licenču spēkā neesību.

⁽²⁰⁾ Beļģijas uzņēmums *Stanleybet Belgium S.A.* ("*Stanleybet*") ir dibināts kā 1958. gadā Belfāstā, Ziemeļīrijā, dibinātā sporta derību uzņēmuma *Stanley Leisure plc.* starptautiskā filiāle. *Stanleybet* 2005. gadā sāka darbību Beļģijā, piedāvājot savus produktus derību aģentūrās un grāmatnīcās. *Stanleybet* ir Azartspēļu komisijas piešķirta licence bezaistes derību piedāvāšanai. Beļģijas spēlētāji dažās aģentūrās var piedalīties arī "tiešraides derībās" un likt likmes uz dažādiem pasākumiem to tiešraides laikā. Skatīt https://urldefense.com/v3/_https://shops.stanleybet.be/About_us.

⁽²¹⁾ *Sagevas S.A.* ("*Sagevas*") ir Beļģijā reģistrēts uzņēmums ar numuru BE 832 457 166, kuram Beļģijas Azartspēļu komisija ir piešķirusi licenci ar numuru FA1 16764. Tas ir IV klases uzņēmums, kas piedāvā sporta derības tiešsaistē un Beļģijā darbojas ar preču zīmi *betFIRST*, skatīt <https://betfirst.dhnet.be/en/support/about-us/>.

- (56) *Stanleybet* 2015. gada 28. oktobrī lūdza “atļauju” organizēt virtuālas derības. Azartspēļu komisija atbildēja, ka, ņemot vērā neseno apakškomisijas izveidi, tā izskatīs pieprasījumu tikai tad, kad būs zināmi apakškomisijas darbību rezultāti. *Stanleybet* 2016. gada 17. jūnijā iesniedza otru pieprasījumu. Azartspēļu komisija sākotnēji atbildēja, ka iesniegtie dokumenti ir nepilnīgi. Pēc tam, tā kā nākamajā mēnesī bija plānota sanāksme par virtuālām derībām, 2016. gada 3. novembrī komisija atbildēja, ka tiek apspriesta regulatīva iniciatīva par virtuālām derībām.
- (57) 2016. gadā vēstuli Azartspēļu komisijai nosūtīja arī cits operators – *Sagevas* (2016. gada 23. augustā). Azartspēļu komisija uzskatīja, ka tā pieprasījums ir nepilnīgs. Vēlāk, 2016. gada 3. novembrī, tajā pašā dienā kā *Stanleybet*, Azartspēļu komisija atbildēja *Sagevas* to pašu, ko atbildēja *Stanleybet*, ka tiek apspriesta regulatīva iniciatīva par virtuālām derībām.
- (58) Apakškomisija 2016. gada janvāra ziņojumā ⁽²²⁾ ieteica izveidot īpašu tiesisko regulējumu par virtuālām derībām bezsaistē un apturēt 2015. gada 1. jūlija pamatpiezīmes piemērošanu. Tā arī ieteica apturēt *Ladbrokes* piešķirto “atļauju” ar 2016. gada 1. aprīli, lai nodrošinātu pārejas periodu saskaņā ar ierasto administratīvo praksi ⁽²³⁾.
- (59) Ņemot vērā apakškomisijas ieteikumu par nepieciešamību pielāgot tiesisko regulējumu, Azartspēļu komisija 2016. gada 13. janvārī pieņēma pirmo pārejas lēmumu ⁽²⁴⁾, ar kuru tā no 2016. gada 1. jūnija apturēja 2015. gada pamatpiezīmes piemērošanu, kā arī uzņēmumam *Ladbrokes* sniegto Azartspēļu likuma spēkā esošo noteikumu interpretāciju (tā saukto “atļauju”). Azartspēļu komisija savā lēmumā par šo rīcību norādīja, ka “pašreizējais regulējums par virtuālām bezsaistes derībām 2015. gada 1. jūlija piezīmē nenodrošina atbilstošu šādu spēļu regulējumu”.
- (60) Azartspēļu komisija 2016. gada 1. jūnijā ⁽²⁵⁾ un 2017. gada 2. janvārī ⁽²⁶⁾ pieņēma divus citus pārejas lēmumus, ar kuriem “juridiskās noteiktības labad” līdz 2017. gada 30. jūnijam tika atlikta pamatpiezīmes un *Ladbrokes* tiesību organizēt virtuālas derības apturēšana.

2.7. Virtuālu derību “atļauju” apturēšana

- (61) Briseles Pirmās instances holandiešu valodas tiesa ⁽²⁷⁾ 2017. gada 31. maijā pēc sūdzības iesniedzēju lūguma pieņēma iepriekšēju spriedumu pret Beļģijas valsti. Tiesa uzskatīja, ka virtuālām derībām pirmskietami piemīt gan derību, gan automatizētu nejausības spēļu iezīmes, tomēr nedefinēja virtuālas derības kā tādas, kas nepārprotami ietilpst vienā no šīm divām kategorijām. Ar nosacījumu, ka lietā tiks pieņemts lēmums pēc būtības vai tiks izveidots virtuālu derību tiesiskais regulējums, tiesa uzdeva Beļģijas valstij apturēt *Ladbrokes* piešķirto “atļauju”. Beļģijas valsts par šo spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību, kurai nebija apturošas iedarbības. Lai izpildītu šo spriedumu, Azartspēļu komisija nolēma pārtraukt atlikt 2015. gada 1. jūlija piezīmes piemērošanas apturēšanu, un tādējādi tā tika apturēta 2017. gada 1. jūlijā.

⁽²²⁾ “Avis de la Sous-commission concernant la réglementation souhaitée des “paris virtuels” tant en ligne que hors ligne”.

⁽²³⁾ Izvilks no ziņojuma: “Le Sous-commission conseille de prévoir une période transitoire raisonnable avant de suspendre la note compte tenu de l'approbation d'exploitation de ces jeux accordée précédemment aux agences de paris. Le terme habituel de 60 jours prévu pour les actes juridiques administratifs semble également approprié comme période de transition minimale dans ce cadre. La Sous-commission recommande donc de suspendre la note du 1er juillet 2015 en ce qui concerne l'exploitation des paris virtuels dans les agences de paris et l'approbation délivrée à *Ladbrokes*, à compter du 1er avril 2016 jusqu'à ce que les modifications nécessaires aient été apportées aux arrêtés royaux et protocoles techniques correspondants pour les différentes catégories d'établissements de jeux.”

⁽²⁴⁾ “Nota: Beslissing van de Kansspelcommissie betreffende “virtuele weddenschappen” (13 januari 2016)”.

⁽²⁵⁾ “Beslissing van de Kansspelcommissie betreffende “virtuele weddenschappen” de dato 1 juni 2016”.

⁽²⁶⁾ Atsauce ir no Azartspēļu komisijas 2017. gada 2. janvāra sanāksmes protokola, kurā norādīts: “Décision: La décision du 13 janvier 2016 est suspendue jusqu'au 30/06/2017 et aucune nouvelle autorisation d'exploiter ne sera mise à l'agenda: il n'y a pas d'objections.” Savukārt Azartspēļu komisijas tīmekļa vietnē tika norādīts: “2.1.2017.: “Note paris virtuels - Au cours de la réunion extraordinaire de la Commission des jeux de hasard d.d. 2 janvier 2017 on a décidé de prolonger la note d.d. 13/01/2016 concernant les paris virtuels jusqu'à 30/06/2017.”

⁽²⁷⁾ *Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel, kamer 26, AR 2017/1272/A., 1/Rocoluc 2/ European Amusement Company tegen de Belgische Staat.*

- (62) Līdz ar to nevienam uzņēmumam, arī *Ladbroke*s, nebija atļauts organizēt virtuālas derības Beļģijā.
- (63) Neraugoties uz šo apturēšanu, *Ladbroke*s nepārtrauca virtuālu derību piedāvāšanu savos derību punktos. Tā rezultātā vairāki azartspēļu uzņēmumi ierosināja prasību pret *Ladbroke*s, lai panāktu, ka tas atturas no virtuālu derību automātu izmantošanas ⁽²⁸⁾.
- (64) Valsts padome 2019. gada 19. septembra spriedumā nolēma, ka ar 2015. gada 1. jūlija pamatpiezīmi Azartspēļu komisija "bez pilnvarojuma saņemšanas atļāva organizēt [virtuālas derības], savukārt 1999. gada 7. maija likums to neatļāva." Tāpēc Valsts padome atcēla trīs – 2012. gada 12. janvāra, 2013. gada 17. aprīļa un 2015. gada 1. jūlija – pamatpiezīmes, kā arī 2017. gada 2. janvāra pārejas lēmumu, ar ko, pēc padomes domām, tika pagarināta 2015. gada 1. jūlija piezīmes ietekme un kurā ir skaidra norāde uz to, ka Azartspēļu komisijas darba kārtībā nevar iekļaut virtuālu derību rīkošanas atļaujas pieprasījumu.

2.8. Sākotnējie konstatējumi lēmumā par procedūras sākšanu un papildu lēmumā par procedūras sākšanu

2.8.1. Sākotnējie konstatējumi lēmumā par procedūras sākšanu

- (65) Pamatojoties uz sūdzības iesniedzēju, *Ladbroke*s un Beļģijas iestāžu sniegto informāciju, lēmumā par procedūras sākšanu Komisija izvērtēja apgalvojumus par iespējamu atbalstu *Ladbroke*s saistībā ar iespējamām ekskluzīvām tiesībām sniegt virtuālu derību pakalpojumus Beļģijā.
- (66) Lēmuma par procedūras sākšanu pamatā bija informācija, kas bija Komisijas rīcībā tā pieņemšanas brīdī un ko sniedza Beļģijas iestādes un trešās personas. Komisija sākotnēji uzskatīja, ka apstrīdētais pasākums var būt valsts atbalsts, jo:
- ar to, iespējams, *Ladbroke*s no valsts līdzekļiem piešķirta priekšrocība, kas izpaužas kā faktiskas ekskluzīvas tiesības nodrošināt virtuālas derības Beļģijā, nemaksājot par šīm tiesībām pienācīgu atlīdzību,
 - tas, iespējams, ir selektīvs, jo apstrīdētais pasākums attiecās tikai uz *Ladbroke*s,
 - tas, iespējams, būtu attiecināms uz Beļģijas valsti, jo uzņēmumam *Ladbroke*s piešķirto atļauju, kā arī pamatpiezīmi, uz kuras pamata šī atļauja tika piešķirta, pieņēma Azartspēļu komisija, kas ir publiska iestāde,
 - tas, iespējams, var izkropļot konkurenci un iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm, jo attiecīgais atbalsts ir darbības atbalsts, kas nostiprina *Ladbroke*s stāvokli salīdzinājumā ar konkurentiem, un azartspēļu tirgus ir liberalizēts un konkurētspējīgs tirgus, kurā Beļģijā līdzās *Ladbroke*s darbojas vairāki citi uzņēmumi, piemēram, sūdzības iesniedzēji, turklāt *Ladbroke*s darbojas arī vairākās citās dalībvalstīs.
- (67) Pamatojoties uz iepriekš minēto, Komisija provizoriski secināja, ka *Ladbroke*s izmantoja faktiskas ekskluzīvas tiesības, nemaksājot nekādu īpašu (licences) maksu par virtuālu derību rīkošanu Beļģijā noteiktā laikposmā no 2014. gada 10. februāra (t. i., e-pasta vēstules, ar ko *Ladbroke*s tika piešķirta atļauja darboties) līdz 2018. gada 4. maijam (t. i., 2018. gada karaļa dekrētam, ar ko reglamentē bezsaistes virtuālas derības un uzņēmumus, kuriem atļauts darboties pieņemšanai).

⁽²⁸⁾ Prasība tika iesniegta 2017. gada 7. augustā Briseles Komerctiesā. Tiesa 2018. gada 28. marta spriedumā (A/17/03428) piesprieda *Ladbroke*s atturēties no virtuālu derību automātu izmantošanas, sākot no trešās dienas pēc sprieduma paziņošanas, nosakot soda naudu 10 000 EUR apmērā par katru kavējuma dienu.

- (68) Jānorāda, ka daži no lēmumā par procedūras sākšanu aprakstītajiem faktiem mainījās pēc minētā lēmuma pieņemšanas. Pēc procedūras, ko sūdzības iesniedzēji iesniedza valsts līmenī, Beļģijas Valsts padome 2021. gada 7. maijā ar atpakaļejošu spēku atcēla 2018. gada karaļa dekrētu ⁽²⁹⁾. Tā konstatēja, ka:
- 2018. gada karaļa dekrētā paredzētie nosacījumi automatizētu nejaušības spēļu rīkošanai attiecībā uz virtuāliem sporta pasākumiem bija nepilnīgi. Tāpēc, saskaņā ar 2018. gada karaļa dekrēta 19. un 20. pantā ⁽³⁰⁾ noteikto pārejas režīmu atļaujot ar virtuāliem sporta pasākumiem saistītu azartspēļu rīkošanu, neraugoties uz to, ka visi šādas darbības nosacījumi vēl nebija paredzēti, ar 2018. gada karaļa dekrētu tika pārkāpts Azartspēļu likuma 43/4. panta 2. punkta 3. apakšpunkts,
 - nav pietiekama juridiskā pamata, kas atļautu karalim deleģēt Azartspēļu komisijai pilnvaras pieņemt protokolu (kas paredzēts 2018. gada karaļa dekrēta 15. pantā) ⁽³¹⁾, kurā būtu ietverti regulatīvie standarti neatkarīgi no tā, vai tie attiecas uz detalizētiem vai tehniskiem jautājumiem. Tā kā tikai 15. panta atcelšanas rezultātā 2018. gada karaļa dekrēts tiktu pārskatīts, jo tas tiktu atstāts spēkā, neprasot visus darbības nosacījumus, ko karalis uzskata par nepieciešamiem, bija jāatceļ viss 2018. gada karaļa dekrēts.

2.8.2. Sākotnējie konstatējumi papildu lēmumā par procedūras sākšanu

- (69) Pēc 2018. gada karaļa dekrēta atcelšanas sūdzības iesniedzēji un Beļģijas iestādes iesniedza papildu piezīmes un informāciju, kas turpmāk aprakstīta 3. un 4. nodaļā. Pamatojoties uz to, Komisija pieņēma papildu lēmumu par procedūras sākšanu.
- (70) Komisija sākotnēji uzskatīja, ka *Ladbrokes*, iespējams, guva labumu no faktiskām ekskluzīvām tiesībām un tādējādi atbalsta ne agrāk kā no 2014. gada 10. februāra līdz, vēlākais, 2018. gada 4. maijam. Komisija grozīja šo sākotnējo viedokli, papildu lēmumā par procedūras sākšanu pagarinot iespējamo pasākuma ilgumu līdz šodienai.
- (71) Komisija konstatēja, ka tai būtu jāizmeklē, vai 2018. gada karaļa dekrēta 19. un 20. pantā iekļautā pārejas pasākuma ietekme deva priekšrocību *Ladbrokes*, jo tas bija vienīgais uzņēmums, kas varēja turpināt darbināt virtuālu derību termināļus, kurus tas darbināja pirms 2018. gada karaļa dekrēta pieņemšanas, nenodrošinot šo spēļu atbilstību protokolam, kas saskaņā ar 2018. gada karaļa dekrēta 15. pantu bija jāpieņem Azartspēļu komisijai (papildu lēmuma par procedūras sākšanu 39. apsvērums).
- (72) Tāpēc Komisijas grozītais provizorisks secinājums bija tāds, ka *Ladbrokes*, iespējams, bija faktiskas ekskluzīvas tiesības nodrošināt virtuālas derības Beļģijā laikā no, agrākais, 2014. gada 10. februāra (papildu lēmuma par procedūras sākšanu 49. apsvērums).

⁽²⁹⁾ Beļģijas Valsts padome, 2021. gada 7. maija spriedums Nr. 250.535.

⁽³⁰⁾ 2018. gada karaļa dekrēta 19. pantā ir noteikts: "Dans un délai de deux mois à compter de l'entrée en vigueur du présent arrêté, le titulaire de licence de classe F2 communique à la Commission des jeux de hasard le nombre d'appareils automatiques de jeux de hasard sur des événements sportifs virtuels qu'il exploite".

2018. gada karaļa dekrēta 20. pantā ir noteikts: "Après l'adoption, par la Commission des jeux de hasard, du protocole visé à l'article 15, alinéa 2, le titulaire de licence de classe F2 dispose d'un délai de trois mois pour se conformer audit protocole".

Beļģijas Valsts padome uzskata, ka šo abu noteikumu mērķis ir atļaut F2 klases licences turētājam atsākt spēļu automātu darbību attiecībā uz virtuāliem sporta pasākumiem, ko tie nodrošināja, kad 2018. gada karaļa dekrēts stājas spēkā, un tikai prasīt nodrošināt spēļu automātu atbilstību protokolam (saskaņā ar 15. pantu), kas Azartspēļu komisijai jāpieņem, kad būs pagājuši trīs mēneši pēc tā pieņemšanas.

⁽³¹⁾ 2018. gada karaļa dekrēta 15. pantā ir noteikts: "Les protocoles de contrôle technique des jeux de hasard automatiques destinés à l'exploitation des établissements de jeux de hasard de classe IV et les protocoles en matière de règles de surveillance et de contrôle des jeux de hasard dans les établissements de jeux de hasard de classe IV, et les sites où des paris sont acceptés au sens de l'article 43/4, § 5, de la loi du 7 mai 1999 sur les jeux de hasard, les paris, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs, en particulier moyennant un système informatique approprié, s'appliquent aux jeux de hasard sur des événements sportifs virtuels.

La Commission des jeux de hasard émet un protocole concernant les spécifications techniques nécessaires pour les jeux de hasard sur des événements sportifs virtuels.

Le protocole contient les informations suivantes: [...]".

- (73) Jānorāda, ka gan lēmumā par procedūras sākšanu (60. apsvērums), gan papildu lēmumā par procedūras sākšanu (42. apsvērums) Komisija konstatēja, ka Beļģijas iestādes nav sniegušas nekādu pamatojumu, kas ļautu atzīt, ka apstrīdētais pasākums varētu būt saderīgs ar iekšējo tirgu. Komisijai arī nebija nekādu norāžu par to, ka šo pasākumu, ja tas būtu valsts atbalsts, varētu uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu.

3. TREŠO PERSONU PIEZĪMES PAR LĒMUMU PAR PROCEDŪRAS SĀKŠANU UN PAPILDU LĒMUMU PAR PROCEDŪRAS SĀKŠANU

3.1. Sūdzības iesniedzēju piezīmes

- (74) Sūdzības iesniedzēji *Rocoluc* un EAC 2020. gada 18. novembrī iesniedza piezīmes par lēmumu par procedūras sākšanu, savukārt viņu māsasuzņēmums *The Faculty* sūdzību nosūtīja 2024. gada 23. februārī. Turpmāk ir izklāstīts visu trīs sūdzību kopsavilkums, kā arī to turpmākās papildu piezīmes un izmeklēšanā sniegtā informācija.

3.1.1. Piezīmes par *Ladbroke's* ekskluzivitāti

- (75) Savā 2020. gada 18. novembra iesniegumā sūdzības iesniedzēji *Rocoluc* un EAC apgalvoja, ka gan *Ladbroke's*, gan Beļģijas valsts rīkojās nolūkā saglabāt *Ladbroke's* nelikumīgās tiesības organizēt virtuālas derības un atturēt *Rocoluc* un EAC no vēršanās pret šo nelikumīgo situāciju.
- (76) *Rocoluc* un EAC apgalvo, ka 2018. gada karaļa dekrēts neļauj IV klases uzņēmumiem likumīgi piedāvāt virtuālas derības Beļģijā. Līdz ar to nevar uzskatīt, ka nelikumīgais valsts atbalsts ir izbeigts ar 2018. gada karaļa dekrētu. *Rocoluc* un EAC arī sniedz papildu informāciju par nelikumīgā valsts atbalsta summu, kuru Komisijai būtu jāuzdod Beļģijas iestādēm atgūt no *Ladbroke's*.
- (77) Tomēr 2024. gada 23. februāra sūdzībā *The Faculty* norāda, ka atšķirībā no *Rocoluc* un EAC iesniegtās sūdzības tā sūdzība ir īpaši vērsta uz atbalstu, kas saistīts ar tā saukto "bezaistes" vai "klātienēs" virtuālo derību spēļu piedāvāšanu *Ladbroke's* derību aģentūrās. Turklāt *The Faculty* norāda, ka, būdams III klases azartspēļu uzņēmuma operators, tas nevar darboties tiešsaistē un tāpēc to nav negatīvi ietekmējis virtuālu derību spēļu piedāvājums *Ladbroke's* tīmekļa vietnē(-ēs).
- (78) Sūdzības iesniedzēji uzskata, ka *Ladbroke's* saņēma *ad hoc* atļauju ārpus tiesiskā regulējuma ar divām e-pasta vēstulēm no Azartspēļu komisijas, kas datētas ar 2014. gada 10. februāri (par bezaistes virtuālajām derībām *Ladbroke's* derību aģentūrās) un 2015. gada 5. martu (par virtuālām derībām tiešsaistē *Ladbroke's* tīmekļa vietnē).
- (79) Sūdzības iesniedzēji uzskata, ka aplūkojamais iespējamais atbalsts ietver valsts līdzekļus, jo *ad hoc* atļauja *Ladbroke's* tika piešķirta bez maksas. Tādējādi Beļģijas iestādes atteicās no tiesībām uz ievērojamu valsts ieņēmumu daļu un piešķīra *Ladbroke's* ekonomisku priekšrocību. Par iespējamā atbalsta attiecināmību sūdzības iesniedzēji uzsver, ka Azartspēļu komisija ir administratīva publiska iestāde, kas izveidota Federālajā tieslietu dienestā un tādējādi darbojas tieslietu ministra pakļautībā.
- (80) Sūdzības iesniedzēji norāda, ka ekskluzīvās tiesības un attiecīgais iespējamais valsts atbalsts saistībā ar bezaistes virtuālo derību spēlēm tika piešķirts 2014. gada 10. februārī, jo Azartspēļu komisijas nelikumīgās pamatpiezīmes bija īpaši izstrādātas tā, lai ļautu *Ladbroke's* ekskluzīvi organizēt virtuālas derības. Tādējādi Azartspēļu komisijas galvenā kļūda bija nevis atteikums atsaukt *Ladbroke's ad hoc* atļauju 2016. gada janvārī, bet gan atļaujas sākotnējā piešķiršana 2014. gada februārī.
- (81) Turklāt attiecībā uz atbalsta beigu datumu sūdzības iesniedzēji uzsver, ka pēc 2018. gada karaļa dekrēta atcelšanas ar Valsts padomes 2021. gada 7. maija spriedumu 2018. gada karaļa dekrēts ir jāuzskata par neesošu un to nevar uzskatīt par aktu, kas ļauj organizēt virtuālas derības Beļģijā. Tas arī nozīmē, ka 2018. gada 4. maijs – datums, kurā tika pieņemts atceltais 2018. gada karaļa dekrēts – vairs nav būtisks uzņēmumam *Ladbroke's* piešķirtā iespējamā valsts atbalsta ilguma novērtēšanai.

- (82) Saistībā ar to sūdzības iesniedzēji apgalvo, ka Valsts padomes spriedums apstiprina, ka *Ladbrokes* faktiski ir guvis labumu no selektīva atbalsta pasākuma vismaz līdz 2021. gada 7. maijam attiecībā uz virtuālām derībām bezsaistē. Valsts padomes uzskats ir, ka 2018. gada karaļa dekrēta 19. pantā paredzētā pārejas pasākuma vienīgais mērķis bija ļaut F2 licences turētājam, t. i., *Ladbrokes*, atsākt darbināt virtuālo derību termināļus, ko tas izmantoja pirms 2018. gada karaļa dekrēta pieņemšanas, nevis nodrošināt šo spēļu atbilstību protokolam, kas Azartspēļu komisijai jāpieņem saskaņā ar 2018. gada karaļa dekrēta 15. pantu.
- (83) Līdz ar to, izņemot attiecībā uz *Ladbrokes*, kas guva labumu no iepriekš minētā pārejas pasākuma, 2018. gada karaļa dekrētā bija noteikts, ka virtuālas derības nedrīkst piedāvāt, kamēr tiek gaidīta protokola pieņemšana. Tāpēc sūdzības iesniedzēji uzskata, ka ar 2018. gada karaļa dekrētu tika formalizēts *Ladbrokes* faktiskais monopols. Tomēr tie informē, ka Beļģijas Valsts padome šo nostāju nebūtu pieņēmusi. Padome uzskatīja, ka Azartspēļu likumam neatbilst pārejas pasākums, kas atļauj *Ladbrokes* piedāvāt virtuālu derību spēles pirms virtuālu derību juridiskā regulējuma pieņemšanas ar tiesību aktu, kurā būs paredzēti obligātie virtuālu derību nosacījumi (ieskaitot to, kur tās var piedāvāt).
- (84) *The Faculty* arī apgalvo, ka vairāki azartspēļu uzņēmumi ir sekmīgi iesnieguši prasības tiesā pret Beļģijas valsti un/ vai *Ladbrokes*. Tas atsaucas uz 2018. gada 28. marta spriedumu, kurā Briseles Komerctiesa lēma par labu Beļģijas profesionālajai krogu īpašnieku federācijai (*La Fédération des cafés de Belgique ASBL*) un uzdeva *Ladbrokes* pārtraukt bezsaistes virtuālo derību organizēšanu. Saskaņā ar *The Faculty* sniegto informāciju šo spriedumu vēlāk ar 2019. gada 9. augusta spriedumu apstiprināja Apelācijas tiesa.

3.1.2. Piezīmes par virtuālām derībām piemērojamo regulējumu Beļģijā

- (85) Pirmkārt, attiecībā uz piemērojamo tiesisko regulējumu *Rocoluc* un EAC uzsver, ka virtuālas derības ir "hibrīda" nejaušības spēle, kas ir pa vidu starp derībām un automatizētām nejaušības spēlēm. Saistībā ar to sūdzības iesniedzēji atsaucas uz Beļģijas iestāžu apgalvojumu, kurā tās norāda, ka "nav viegli klasificēt [šo hibrīdproduktu] spēkā esošajā Azartspēļu likuma tiesiskajā regulējumā".
- (86) Tie atgādina, ka uzņēmumam *Ladbrokes* piešķirtās ekskluzīvās tiesības ir acīmredzami nelikumīgas saskaņā ar Beļģijas tiesībām, jo to pamatā ir kļūdaina virtuālu derību kvalifikācija.
- (87) Otrkārt, tie apgalvo, ka Beļģijas iestāžu paustās šaubas par Azartspēļu komisijas pieņemto pamatpiezīmju juridisko spēku (lēmuma par procedūras sākšanu 49. apsvērums) ir īpaši atbilstošas. Konkrētāk, tie norāda, ka saistībā ar notiekošo tiesvedību valsts tiesās Beļģijas iestādes ir nepārprotami apstiprinājušas, ka *Ladbrokes* piešķirtā atļauja organizēt virtuālas derības Beļģijā nav "tradicionālā" azartspēļu licence, bet gan "ad hoc" atļauja, un ka virtuālas derības ir darbība, ko "nereglamentē Azartspēļu likums". Tie uzskata, ka šis apgalvojums skaidri atspēko argumentāciju, saskaņā ar kuru uzņēmumam *Ladbrokes* piešķirtā atļauja piedāvāt virtuālas derības bija balstīta uz valsts atsaucē sistēmu derību jomā un daļa no tās. Turklāt tie uzsver, ka Beļģijas iestāžu paustās šaubas nav savienojamas ar faktu, ka Azartspēļu komisija uz laiku apturēja *Ladbrokes* licenci par virtuālu derību nodrošināšanas neizbeigšanu pēc 2017. gada 1. jūlija. Tie arī dzina apgalvo, ka Valsts padome 2019. gada 19. septembra spriedumā nolēma, ka Azartspēļu likums neatļauj organizēt virtuālas derības, un tāpēc atcēla pamatpiezīmes.
- (88) Treškārt, tie norāda, ka jautājumus par lēmuma par procedūras sākšanu 5.–7. zemsvītras piezīmē un 49. apsvērumā minēto pamatpiezīmju publicitāti jau ir atrisinājusi Beļģijas Valsts padome saistībā ar šo pamatpiezīmju atcelšanas tiesvedību. Šīs tiesvedības kontekstā *Rocoluc* pierādīja, ka sākotnējās 2012. gada 12. janvāra un 2013. gada 17. aprīļa pamatpiezīmes netika publiskotas, bet tika paziņotas *Rocoluc* tikai 2017. gada 14. aprīlī saistībā ar tiesvedību pret Beļģijas valsti. Tiek apgalvots, ka Azartspēļu komisija neapstrīdēja šos konstatējumus. Valsts padome attiecīgi nolēma, ka *Rocoluc* varētu paplašināt savu prasību, attiecinot to arī uz šīm pamatpiezīmēm.

- (89) Ceturtkārt, tie apgalvo, ka, lai gan 2018. gada karaļa dekrēts tika pieņemts, lai novērstu virtuālu derību nelikumīgo raksturu, Azartspēļu komisija joprojām nebija pieņēmusi protokolu ar "vajadzīgajām tehniskajām prasībām attiecībā uz virtuālu sporta pasākumu nejausības spēlēm", kas paredzēts 2018. gada karaļa dekrēta 15. pantā.

3.1.3. Piezīmes par valsts tiesvedību attiecībā uz virtuālām derībām

- (90) Saistībā ar to *Rocoluc* un *EAC* apgalvo, ka pretēji tam, ko, šķiet, ierosina Komisija (lēmuma par procedūras sākšanu 21. apsvērumš), valsts tiesvedība par pamatpiezīmju likumību nebija saistīta ar pamatpiezīmju faktisku apturēšanu un *Ladbrokes ad hoc* atļaujas virtuālu derību organizēšanai apturēšanu 2017. gada 1. jūlijā. Tie arī 2016. gada 14. decembrī informēja par *Stanleybet* zaudējumu atlīdzināšanas prasību pret Beļģijas valsti, pēc kuras Tiesa uzdeva Beļģijas valstij atlīdzināt *Stanleybet* ciestos zaudējumus.
- (91) Sūdzības iesniedzēji arī izņem informēja Komisijas dienestus, ka 2017. gada 28. martā *Rocoluc* un *EAC* arī iesniedza zaudējumu atlīdzināšanas prasību pret Beļģijas iestādēm. Tiesvedība joprojām nav pabeigta, jo Briseles Apelācijas tiesā ir uzkrājušās neizskatītas lietas.
- (92) Turklāt tie paskaidro, ka apelācijas sūdzība, ko *Ladbrokes* iesniedza par 2018. gada 15. februāra rīkojumu par darbības izbeigšanu, joprojām tiek izskatīta Briseles Apelācijas tiesā. Tomēr Briseles Apelācijas tiesa pieņēma spriedumu *Ladbrokes* apelācijas sūdzībā par Briseles Komerctiesas 2018. gada 28. marta nolēmumu. Ar 2019. gada 9. augusta spriedumu Apelācijas tiesa noraidīja *Ladbrokes* apelācijas sūdzību un apstiprināja iepriekšējo pret *Ladbrokes* izdoto rīkojumu izbeigt virtuālu derību darbības. Taču *Rocoluc* un *EAC* tika informēti, ka *Fédération des Cafés de Belgique ASBL* ⁽³²⁾ (turpmāk "*FedCaf*") un Beļģijas iestādes būtu noslēgušas vienošanos, saskaņā ar kuru Beļģijas iestādes atturētos no turpmākas rīcības pret *Ladbrokes*.
- (93) Visbeidzot, *Rocoluc* atkārtoti pauž savu nostāju, ka 2018. gada karaļa dekrētā nav ņemts vērā virtuālu derību hibrīdais raksturs un ka 2018. gada karaļa dekrēta 19. pantā paredzētais pārejas noteikums nelikumīgi atalgo *Ladbrokes* par to, ka tas nav laikus apturējis virtuālu derību nelikumīgo izmantošanu, un garantē, ka *Ladbrokes* var arī turpmāk gūt labumu no savas *ad hoc* atļaujas.

3.1.4. Piezīmes par iespējamā valsts atbalsta *Ladbrokes* ilgumu

- (94) *Rocoluc* un *EAC* uzskata, ka ekskluzīvās tiesības un attiecīgais iespējamais valsts atbalsts *Ladbrokes* tika piešķirts 2014. gada 10. februārī. Tie atgādina, ka jau no paša sākuma pamatpiezīmju, kuras tie uzskata par nelikumīgām, mērķis bija atļaut *Ladbrokes* ekskluzīvi organizēt virtuālas derības Beļģijā. 2012. un 2013. gada pamatpiezīmes esot pieņemtas pēc *Ladbrokes* lūguma un netika publiskotas. Citi azartspēļu uzņēmumi tika informēti par nelikumīgo regulējumu virtuālu derību jomā tikai ar 2015. gada septembra paziņojumu par īpašas apakškomisijas izveidi.
- (95) Sūdzības iesniedzēji uzskata, ka, tiklīdz pārējie uzņēmumi tika informēti par iespējam piedāvāt virtuālas derības, Azartspēļu komisija liedza citiem uzņēmumiem šādas derības rīkot. Konkrētāk, sūdzības iesniedzēji uzskata, ka uz *Stanleybet* 2015. gada 28. oktobrī iesniegto atļaujas pieprasījumu netika atbildēts, savukārt 2014. gada 10. februārī un 2015. gada 5. martā *Ladbrokes* saņēma apstiprinājumu bezsaistes un tiešsaistes virtuālo derību rīkošanai mazāk nekā vienas dienas laikā. Tie apgalvo, ka šai atšķirīgajai attieksmei nav objektīva pamatojuma.
- (96) Atbildot uz Komisijas konstatējumu, ka ekskluzīvās tiesības beidzās ne vēlāk kā 2018. gada 4. maijā vai ne agrāk kā 2017. gada 1. jūlijā (lēmuma par procedūras sākšanu 55. apsvērumš), *Rocoluc* un *EAC* uzskata, ka 2018. gada 4. maijs (t. i., 2018. gada karaļa dekrēta pieņemšanas datums) nav *Ladbrokes* preferenciālā režīma izbeigšanas diena un tāpēc to nevar uzskatīt par datumu, no kura *Ladbrokes* vairs nesaņēma nelikumīgu valsts atbalstu.

⁽³²⁾ *FedCaf Belgium* ir bezpeļņas organizācija, kas dibināta 2011. gada 1. jūnijā. *FedCaf Belgium* ir organizācija, kas aizstāv Beļģijas kafējnicu īpašnieku intereses. Skatīt: <http://www.fedcaf.be>.

- (97) Turklāt tie atkārtoti uzsver, ka Azartspēļu komisija nav pieņēmusi 2018. gada karaļa dekrēta 15. pantā paredzēto protokolu ar “*vajadzīgajām tehniskajām prasībām attiecībā uz virtuālu sporta pasākumu nejausības spēlēm*”, un tas nozīmē, ka jebkāda virtuālu derību rīkošana līdz tam bija uzskatāma par nelikumīgu. Tā kā nav vispārīgu, skaidru un pārskatāmu kritēriju, Beļģijas iestādēm noteikti ir plaša rīcības brīvība virtuālu derību atļaušanā un kontrolēšanā Beļģijā. Līdz ar to, pat ja *Ladbrokes* patlaban vairs nav vienīgais uzņēmums, kas Beļģijā piedāvā virtuālas derības, Beļģijas valsts iecietība pret virtuālu derību pakalpojumiem, ko piedāvā viens uzņēmums (vai daži), joprojām ir uzskatāma par selektīvu valsts atbalstu, kas piešķirts šim(-iem) uzņēmumam(-iem).

3.1.5. Piezīmes par atbalsta summu

- (98) *Rocoluc* un *EAC* uzskata, ka Komisija varētu precīzi noteikt *Ladbrokes* saņemto atbalsta summu, un tāpēc aicina, lai Komisija pati nosaka atbalsta summu un procentus, kas Beļģijas iestādēm ir jāatgūst.
- (99) Sūdzības iesniedzēji iesniedz tabulu ar aplēsēm par atbalstu, ko, iespējams, saņēma *Ladbrokes*, pamatojoties uz 2017. gada bruto ieņēmumiem no azartspēlēm *Ladbrokes* derību aģentūrās. Sūdzības iesniedzēji apgalvo, ka var atsaukties uz atlīdzību, ko apmaiņā pret ekskluzīvām tiesībām rīkot loterijas spēles maksā *Loterie Nationale*.

3.1.6. Piezīmes par 2018. gada karaļa dekrēta atcelšanu ar atpakaļejošu spēku 2021. gadā

- (100) Pēc lēmuma par procedūras sākšanu pieņemšanas Komisija 2021. gada 26. maijā saņēma sūdzības iesniedzēju papildu apsvērumus, ar kuriem Komisija tika informēta, ka 2021. gada 7. maijā 2018. gada karaļa dekrēts ir atcelts ar atpakaļejošu spēku (t. i., ka tas jāuzskata par neesošu) un nevar uzskatīt, ka ar to ir izbeigts iespējamais uzņēmumam *Ladbrokes* piešķirtais atbalsts.
- (101) Attiecībā uz iespējamā atbalsta ilgumu sūdzības iesniedzēji uzskata, ka pēc Valsts padomes 2021. gada 7. maija sprieduma 2018. gada karaļa dekrēts ir jāuzskata par Beļģijas tiesībās neesošu un tāpēc to nevar uzskatīt par aktu, kas ļauj izmantot virtuālas derības Beļģijā. Tas arī nozīmē, ka 2018. gada 4. maijs – datums, kurā tika pieņemts atceltais 2018. gada karaļa dekrēts – vairs nav būtisks uzņēmumam *Ladbrokes* piešķirtā iespējamā valsts atbalsta ilguma novērtēšanai.
- (102) Turklāt sūdzības iesniedzēji apgalvo, ka iepriekš minētais Valsts padomes spriedums apstiprina to, ka *Ladbrokes* ir guvis labumu no selektīva atbalsta pasākuma vismaz līdz 2021. gada 7. maijam. Tie uzskata, ka Beļģijas iestādes joprojām pieļautu *Ladbrokes* virtuālo derību darbību, lai gan šīs darbības saskaņā ar Beļģijas tiesību aktiem ir nelikumīgas.
- (103) Sūdzības iesniedzēji uzskata, ka Valsts padomes 2021. gada 7. maija spriedums apstiprina, ka vienīgais 2018. gada karaļa dekrēta 19. pantā paredzētā pārejas pasākuma mērķis bija atļaut “F2 licences turētājam”⁽³³⁾, t. i., *Ladbrokes*, atsākt darbināt virtuālu derību termināļus, ko tas izmantoja pirms 2018. gada karaļa dekrēta pieņemšanas, un nenoteikt pienākumu nodrošināt šo spēļu atbilstību protokolam, kas Azartspēļu komisijai jāpieņem saskaņā ar 2018. gada karaļa dekrēta 15. pantu.

3.1.7. Sūdzības iesniedzēju argumenti par lēmuma par procedūras sākšanu paplašināšanu

- (104) 2023. gada 23. februārī, tiekoties ar Komisijas dienestiem, sūdzības iesniedzēji *EAC* un *Rocoluc* atkārtoti prasīja pieņemt korektīvu lēmumu par procedūras sākšanu, ar ko pagarina iespējamā atbalsta izmeklēšanas ilgumu. Konkrētāk, tie apgalvo, ka 2018. gada karaļa dekrēta atcelšana ar atpakaļejošu spēku ir būtiskas izmaiņas. Tāpēc attiecīgais izmeklēšanas periods būtu jāpagarina: i) līdz 2021. gada 7. maijam attiecībā uz bezsaistes virtuālajām derībām, jo pēc šā datuma nevienam operatoram nav atļauts organizēt bezsaistes virtuālās derības un neviens tās neorganizē, un ii) uz nenoteiktu laiku attiecībā uz virtuālām derībām tiešsaistē, jo, lai gan patlaban tās nav atļautas, *Ladbrokes* joprojām piedāvā virtuālas derības tiešsaistē.

⁽³³⁾ Sūdzības iesniedzēji uzskata, ka, tā kā tika izmantoti uz vienu saņēmēju vērsti līdzekļi, vienīgais pārejas pasākuma adresāts bija *Ladbrokes*.

- (105) Sūdzības iesniedzēju ieskatā ir jāuzskata, ka 2018. gada karaļa dekrēta, kas reglamentēja tikai virtuālas derības bezsaistē, atcelšanai ir tāda pati ietekme uz virtuālām derībām tiešsaistē. Tomēr, neraugoties uz 2018. gada karaļa dekrēta atcelšanu, *Ladbrokes* vēl aizvien piedāvāja virtuālas derības tiešsaistē.
- (106) Komisija 2024. gada 23. februārī saņēma informācijas iesniegumu no *The Faculty*, kas ir III klases uzņēmums ar C licenci. Šī informācija attiecas uz to pašu apstrīdēto pasākumu, bet tikai uz iespējamo atbalstu, kas saistīts ar bezsaistes virtuālo derību spēļu piedāvāšanu *Ladbrokes* derību aģentūrās. Faktiski *The Faculty* apgalvoja, ka tas kā III klases azartspēļu uzņēmuma operators nevar darboties tiešsaistē un tāpēc to nav negatīvi ietekmējusi virtuālu derību spēļu piedāvāšana *Ladbrokes* tīmekļa vietnē(-ēs).

3.1.8. Piezīmes par papildu lēmumu par procedūras sākšanu

- (107) Pirmkārt, kā sākotnēju piezīmi *Rocoluc* un EAC norāda uz būtisku kļūdu Komisijas papildu lēmuma par procedūras sākšanu 8. un 24. apsvērumā, kurā nepareizi norādīts, ka sūdzības iesniedzēji un Komisija tikās 2023. gada 23. februārī, nevis 2023. gada 16. februārī.
- (108) Otrkārt, attiecībā uz virtuālu derību definīciju *Rocoluc* un EAC atsaucas uz savu 2019. gada 1. marta sūdzību, kurā tie paskaidroja, ka virtuālas derības ir “hibrīdprodukts”, kas ir pa vidu starp istām derībām un automatizētām nejaušības spēlēm. Lai gan Beļģijas iestādes ir skaidri apstiprinājušas, ka virtuālas derības patiešām ir hibrīdprodukts, tās faktiski vienmēr ir noliegušas virtuālu derību hibrīdo raksturu.
- (109) Sūdzības iesniedzēji uzskata, ka Azartspēļu komisijas pamatpiezīmju kontekstā virtuālas derības tika nepamatoti pielīdzinātas reālām derībām, savukārt ar 2018. gada karaļa dekrētu tās tika (pār)klasificētas kā automatizēta nejaušības spēle.
- (110) Treškārt, *Rocoluc* un EAC atkārti savas piezīmes par uzņēmumam *Ladbrokes* piešķirtā nelikumīgā valsts atbalsta ilguma novērtējumu, atsaucoties uz 2020. gada 18. novembrī iesniegto informāciju.
- (111) Saistībā ar to *Rocoluc* un EAC uzsvēra, ka iespējamo “nenoteiktību” attiecībā uz virtuālām derībām piemērojamo tiesisko regulējumu veicina tikai Beļģijas valsts (skatīt 58.–60. apsvērumu).
- (112) Par virtuālām derībām tiešsaistē *Rocoluc* un EAC atgādina, ka saskaņā ar Azartspēļu likuma 43/8. pantu tā dēvētās papildu A+, B+ un F1+ licences tiešsaistes nejaušības spēlēm var piešķirt tikai tāda paša veida spēļu rīkošanai, kādas tiek piedāvātas reālajā pasaulē. Tie apgalvo, ka, ņemot vērā šo noteikumu, Beļģijas valsts jau iepriekš ir nospriedusi, ka *Ladbrokes ad hoc* atļauja virtuālām derībām tiešsaistē bija saistīta ar tā atļauju virtuālām derībām bezsaistē. Līdz ar to, ciktāl *Ladbrokes* ir vienīgais uzņēmums, kas saņēmis Beļģijas iestāžu *ad hoc* atļauju virtuālu derību rīkošanai savās derību aģentūrās, tas ir arī vienīgais uzņēmums, kas var rīkot virtuālas derības tiešsaistē, un vienīgais uzņēmums, kas ar 2015. gada 5. marta e-pasta vēstuli faktiski ir saņēmis nelikumīgu *ad hoc* atļauju rīkot virtuālas derības tiešsaistē. Šis preferenciālais režīms būtu loģiski turpinājies saskaņā ar 2018. gada karaļa dekrētu. Turklāt, neraugoties uz 2018. gada karaļa dekrēta atcelšanu, *Ladbrokes* joprojām piedāvā virtuālas derības tiešsaistē. Tādējādi *Ladbrokes* vēl aizvien gūst labumu no nelikumīga valsts atbalsta virtuālām derībām tiešsaistē.

3.2. *Ladbrokes* piezīmes

- (113) *Ladbrokes* 2020. gada 18. decembrī iesniegtajā informācijā sniedza piezīmes par lēmumu par procedūras sākšanu. 2024. gada 22. novembrī, 2024. gada 9. decembrī un 2025. gada 21. janvārī iesniegtajos papildu iesniegumos tas sniedza papildu piezīmes.

3.2.1. Piezīmes par sūdzības iesniedzējiem, kuriem nav ieinteresēto personu statusa

- (114) *Ladbrokes* ziņo, ka Valsts padome ar 2024. gada 25. jūnija spriedumu ⁽³⁴⁾ atzina par nelikumīgām *Rocoluc* licences, t. i., licenci B3892 (bezsaistes) un licenci B3892+ (tiešsaistes). Tas uzskata, ka Valsts padome varēja iepriekš minētās licences anulēt tikai ar atpakaļejošu spēku.
- (115) Līdz ar to *Ladbrokes* uzskata, ka *Rocoluc* vairs nav ieinteresētības šajā procesā, jo saskaņā ar Beļģijas tiesību aktiem tas nedarbojas un nevar darboties azartspēļu nozarē. Tādējādi *Rocoluc* nevar uzskatīt par sūdzības iesniedzēju, kas darbojas azartspēļu nozarē, vai vismaz par likumīgu *Ladbrokes* konkurentu. Tāpēc tas nav "ieinteresētā persona" Padomes Regulas (ES) 2015/1589 ⁽³⁵⁾ 24. panta 2. punkta nozīmē.

3.2.2. Piezīmes par *Ladbrokes* licencēm

- (116) *Ladbrokes* uzsver, ka tam bija un joprojām ir visas Azartspēļu komisijas piešķirtās licences, t. i., F1, F1+ un vairākas F2 klases licences, kas tam ļauj pieņemt derību likmes un organizēt un piedāvāt derības Beļģijā gan tiešsaistē, gan bezsaistē. Turklāt *Ladbrokes* informē, ka tolaik Beļģijā bija trīsdesmit pieci F1 licences turētāji.

3.2.3. Piezīmes par virtuālu derību tiesisko regulējumu Beļģijā

- (117) Attiecībā uz virtuālām derībām tiešsaistē *Ladbrokes* uzskata, ka ar F1+ klases licences turētāja paziņojumu Azartspēļu komisijai ir pietiekami. *Ladbrokes* norāda, ka tas izskaidro, kāpēc 2014. gada februārī Azartspēļu komisijas darbinieks bez pārstāvības pilnvarām īsā e-pasta vēstulē apstiprināja, ka *Ladbrokes* var sākt bezsaistes derību rīkošanu attiecībā uz virtuāliem pasākumiem, un lūdza sniegt papildu informāciju par šo darbību.
- (118) *Ladbrokes* atdzin norāda, ka tā paša iemesla dēļ arī 2015. gada 5. martā Azartspēļu komisijas darbinieks bez pārstāvības pilnvarām īsā e-pasta vēstulē apstiprināja *Ladbrokes*, ka tas var piedāvāt virtuālas derības tiešsaistē savā tīmekļa vietnē.
- (119) *Ladbrokes* apgalvo, ka Azartspēļu komisijai nav kompetences grozīt piemērojamo regulējumu ar karaļa dekrētu, ko var ierosināt un parakstīt vienīgi kompetentais ministrs.
- (120) *Ladbrokes* paskaidroja, ka 2016. gada 1. jūnijā Azartspēļu komisija mainīja savu nostāju. Azartspēļu komisija i) apstiprināja, ka F1 klases licences turētāji var iesniegt jaunu pieteikumu virtuālu derību piedāvāšanai, ievērojot iepriekšējā 2015. gada 1. jūlija piezīmē izklāstītos nosacījumus, ii) nolēma apturēt 2015. gada 1. jūlija pamatpiezīmi un piešķirtos apstiprinājumus no 2018. gada karaļa dekrēta spēkā stāšanās dienas un iii) ciktāl šī stāšanās spēkā bija gaidāma 2017. gada 1. janvārī, nolēma atlikt minētās piezīmes apturēšanas datumu līdz 2017. gada 1. janvārim.
- (121) Azartspēļu komisija 2017. gada 2. janvārī vēlreiz atlika 2015. gada 1. jūlija piezīmes apturēšanas stāšanos spēkā līdz 2017. gada 30. jūnijam.
- (122) Azartspēļu komisija arī nolēma, ka "darba kārtībā netiks iekļautas jaunas darbības atļaujas". *Ladbrokes* informē, ka 2018. gada 27. jūlijā Azartspēļu komisija piemēroja sankcijas *Ladbrokes* ar lēmumu, ar ko uz vienu dienu, t. i., 2018. gada 3. septembri, apturēja *Ladbrokes* licenci FA116428 un licenci FA+ 116428.
- (123) Turklāt *Ladbrokes* apgalvo, ka jautājums par virtuālu derību kā "derību" darbības likumību joprojām ir atklāts. Tas uzskata, ka arguments, ka tās patiešām ir "derības", uz kuru izmantošanu attiecas F1, F2 un F1+ licence, vēl aizvien ir pilnīgi pamatots. Tomēr šis jautājums joprojām tiek izskatīts valsts tiesā, kas vēl nav pieņēmusi spriedumu šajā lietā.

⁽³⁴⁾ Spriedums Nr. 260.246.

⁽³⁵⁾ Padomes Regula (ES) 2015/1589 (2015. gada 13. jūlijs), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta piemērošanai (OV L 248, 24.9.2015., 9. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1589/oj>).

3.2.4. Piezīmes par "atļaujas" neesību, ja ir derīgas licences, kas vajadzīgas virtuālu derību rīkošanai

- (124) Sniedzot sākotnēju novērojumu, *Ladbrokes* atsaucas uz lēmumu par procedūras sākšanu, kurā Komisija norāda, ka "*Ladbrokes* faktisko ekskluzīvo tiesību īstenošana ir sākusies: "ne agrāk kā 2014. gada 10. februārī, kad Beļģijas Azartspēļu komisija (...) e-pasta vēstulē piešķīra *Ladbrokes* tiesības organizēt virtuālas derības bezsaistē (lēmuma par procedūras sākšanu 53. apsvērums) (...)".
- (125) *Ladbrokes* apgalvo, ka šis teikums ir faktiski kļūdainš divos aspektos. Pirmkārt, Azartspēļu komisija nav piešķirusi *Ladbrokes* nekādas tiesības. Tā tikai apstiprināja, ka licences, kas jau bija *Ladbrokes* rīcībā, ļauj rīkot virtuālas derības. Otrkārt, Azartspēļu komisijas 2014. gada 10. februāra e-pasta vēstulē nav atsaucies uz ekskluzivitāti. Lai gan *Ladbrokes* kā F1, F1+ un F2 licences turētājam bija iespēja piedāvāt virtuālas derības, tas pats attiecās arī uz citiem šādu derīgu licenču turētājiem. Tas, ka neviens cits F1 licences turētājs nelūdza Azartspēļu komisijai atļauju organizēt virtuālas derības, nenodrošina ekskluzīvas tiesības *Ladbrokes*.
- (126) Turklāt *Ladbrokes* norāda, ka Azartspēļu komisijai ir atļauts izsniegt tikai īpašu klašu licences nejaušības spēļu / derību rīkošanai saskaņā ar Azartspēļu likumu. Atbilstīgi Azartspēļu likumam Azartspēļu komisijai nav atļauts pieņemt vispārēji piemērojamus saistošus norādījumus. *Ladbrokes* paskaidroja, ka jau 2011. gadā ir lūdzis Azartspēļu komisijai norādījumus par plānotu jaunu darbību – derībām par virtuāliem pasākumiem –, jo tā ir laba prakse regulētā nozarē.
- (127) Tā kā virtuālas derības tika uzskatītas par derībām un visi derībām piemērojamie juridiskie un regulatīvie pienākumi ir atzīti par piemērojamiem virtuālām derībām, to izmantošanai nebija jāsniedz īpaša licence vai atļauja. Uz virtuālu derību rīkošanu jau attiecās F1, F2 un F1+ licence. Tādējādi Azartspēļu komisija nepiešķīra *Ladbrokes* licenci virtuālu derību organizēšanai.
- (128) Azartspēļu komisijas 2014. gada 10. februārī un 2015. gada 5. martā nosūtītās e-pasta vēstules bija apstiprinājums tam, ka *Ladbrokes* var darboties, jo tam ir attiecīgās licences. Katrā ziņā šīs e-pasta vēstules, ko nosūtījis Azartspēļu komisijas darbinieks bez pārstāvības pilnvarām, nav uzskatāmas par oficiālu atļauju, jo tās nav paredzētas Azartspēļu likumā un tām nav cita juridiskā pamata. Labākajā gadījumā tās varētu uzskatīt vienkārši par Azartspēļu komisijas atzinumu, ka paredzētā darbība ietilpst uzņēmumam *Ladbrokes* jau piešķirtās F1 licences darbības jomā un līdz ar to ir likumīga.

3.2.5. Piezīmes par to, ka nav bijis nodoma piešķirt *Ladbrokes* ekskluzivitāti

- (129) *Ladbrokes* apgalvo, ka Azartspēļu komisijai ar iepriekš minētajām apstiprinošajām e-pasta vēstulēm nebija nodoma piešķirt *Ladbrokes* jebkāda veida ekskluzivitāti. Tas uzskata, ka ekskluzivitāte būtu pretrunā Beļģijas iestāžu politiskajam mērķim, t. i., "novirzīšanai". Beļģijas iestādes cenšas apmierināt klientu pieprasījumu, nodrošinot, ka ir daudz regulētu uzņēmumu, kas konkurē par šo pieprasījumu, un vienīgais izņēmums ir *Loterie Nationale* (uzņēmums, kas pilnīgi pieder Beļģijas valstij). Turklāt *Ladbrokes* atsaucas uz Azartspēļu komisijas 2012. gada 12. janvāra, 2013. gada 17. aprīļa un 2015. gada 1. jūlija pamatpiezīmēm, kas apstiprina derību par virtuāliem pasākumiem likumību ikvienam licences F1 turētājam. Visi šie uzņēmumi būtu varējuši sākt virtuālu derību rīkošanu, taču neviens tolaik to nedarīja, iespējams, investīciju apmēra un uzņēmējdarbības riska dēļ.
- (130) Turklāt no 2016. gada 13. janvāra (dienas, kad tika pieņemts lēmums apturēt 2015. gada 1. jūlija pamatpiezīmi) *Ladbrokes* "atļauja" tika apturēta. Līdz ar to *Ladbrokes* bija faktiski jāpārtrauc virtuālu derību piedāvāšana no 2016. gada 1. jūnija, kas vēlāk tika mainīts uz 2017. gada 30. jūniju. Saistībā ar to *Ladbrokes* apgalvo, ka tam bija jādarbojas nenoteiktības apstākļos, t. i., pieņemot, ka tam jebkurā brīdī būs jāaptur darbība. Tāpēc nebija iespējams vēl skaidrāk apstiprināt, ka *Ladbrokes* netika piešķirta nekāda ekskluzivitāte.

- (131) *Ladbrokes* norādīja, ka 2015. un 2016. gadā divi konkurenti – *Stanleybet* un *Sagevas* – izvēlējās lūgt šādu “atļauju”, t. i., paziņoja, ka piedāvās virtuālas derības. *Ladbrokes* ieskatā *Stanleybet* iesniegto pieprasījumu Azartspēļu komisija uzskatīja par nepilnīgu. *Sagevas* publiski paziņoja, ka organizēs virtuālas derības bez Azartspēļu komisijas “atļaujas”, zinot, ka netiks veikta kontrole. *Ladbrokes* uzskata, ka Azartspēļu komisija skaidri norādīja uz šo paziņojumu 2017. gada 2. janvāra piezīmē, nepaziņojot, ka netiks veikti izpildes panākšanas pasākumi. Šo pieprasījumu iesniegšana vien liecina, ka visi F1 klases licences turētāji pilnīgi saprata, ka virtuālu derību rīkošana ir pieejama ikvienam F1 klases licences turētājam, un ka neviens uzņēmums neuzskatīja, ka *Ladbrokes* bija piešķirtas ekskluzīvas tiesības.
- (132) Turklāt *Tiercé Ladbrokes SA*, kas ir *Entain* Beļģijā reģistrētais meitasuzņēmums, tāpat kā *Ladbrokes*, arī sāka piedāvāt virtuālas derības tā pārvaldītajās likmju pieņemšanas vietās vienlaikus ar *Ladbrokes*. *Tiercé Ladbrokes* nesaņēma Azartspēļu komisijas “atļauju”. *Tiercé Ladbrokes* ir cita juridiska persona, un, ņemot vērā nozarei specifiskajam regulējumam raksturīgo formalitāti (ja “atļauja” vai licence tiek piešķirta, to vienmēr piešķir konkrētai juridiskai personai), arī šis fakts liecina, ka *Ladbrokes* nebija piešķirtas ekskluzīvas tiesības.
- (133) *Ladbrokes* arī precizē, ka pretēji Komisijas sākotnējiem konstatējumiem (lēmuma par procedūras sākšanu 54. apsvēruma) tikai 2017. gada janvārī Azartspēļu komisija mainīja savu politiku un nolēma nepiešķirt jaunas “atļaujas”, jo valdība izstrādāja karaļa dekrētu, ar ko paredz nosacījumus par virtuālām derībām.
- (134) *Ladbrokes* apgalvo, ka no juridiskā skatpunkta Azartspēļu komisijas lēmumam pārtraukt “atļauju” piešķiršanu virtuālām derībām nebija juridisku seku. T. i., “atļaujas”, ko Azartspēļu komisija apturēja, tā bija paredzējusi tikai kā skaidrojošus norādījumus, bet tām nebija saistoša spēka, jo Azartspēļu komisija nemaz nevar pieņemt obligātus un izpildāmus vispārēji piemērojamus noteikumus.
- (135) Tāpēc, neraugoties uz šīm politikas izmaiņām, F1 klases licences turētāji būtu varējuši piedāvāt saviem klientiem virtuālas derības atbilstīgi šo licenču darbības jomai. Tie būtu varējuši apstrīdēt iespējamus juridiskos iebildumus, argumentējot, ka tiem bija tiesības piedāvāt derības par virtuāliem pasākumiem, vienkārši pamatojoties uz to esošo licenci un Azartspēļu likuma 4. pantu, un tāds līdz 2016. gadam bija arī pašas Azartspēļu komisijas viedoklis. Tieši tā *Ladbrokes* rīkojās no 2017. gada 1. jūlija. Tas rīkoja virtuālas derības, pamatojoties tikai uz savu F licenci. *Sagevas* 2016. un 2017. gadā paziņoja, ka arī organizēs virtuālas derības bez Azartspēļu komisijas atļaujas. *Ladbrokes* nav zināms precīzs iemesls, kāpēc uzņēmums galu galā to nedarīja.
- (136) Arī šajā gadījumā tas, ka konkurenti nesāka virtuālu derību rīkošanu pēc 2017. gada janvāra, ir sekas tam, ka:
- Azartspēļu komisija nolēma neizvērtēt jaunus “atļaujas” pieteikumus, gaidot 2018. gada karaļa dekrēta pieņemšanu (ko ikviens uzskatīja par nenovēršamu un kas galu galā nebija taisnība), un
 - abi uzņēmumi nolēma neapstrīdēt šo politikas maiņu un neveikt šo darbību, pamatojoties vienīgi uz savu licenci.

3.2.6. Pierādījumi par konkurenci virtuālu derību tirgū

- (137) *Ladbrokes* apgalvo, ka tas faktiski saskārās ar konkurenci. Tas sniedza informāciju, kas iegūta no procesuālajiem rakstiem un meklējumiem tīmeklī, par virtuālu derību pakalpojumiem.
- a) Virtuālas derības tiešsaistē
- (138) *Ladbrokes* apgalvo, ka tiešsaistes darbības ir uzskatāmas par nopietnu konkurenci *Ladbrokes* darbībai bezsaistē, ko Komisija atzinusi savā lēmumā par tiešsaistes azartspēlēm Dānijas Azartspēļu nodevu likumā ⁽³⁶⁾, kurā Komisija secināja, ka “tiešsaistes un klātienē spēļu nami būtu jāuzskata par juridiski un faktiski salīdzināmiem. Tā kā gan tiešsaistes, gan klātienē azartspēles rada vienādus riskus, izsludinātais pasākums attiecas gan uz tiešsaistes, gan klātienē azartspēlēm”.

⁽³⁶⁾ Komisijas Lēmums 2012/140/ES (2011. gada 20. septembris) par pasākumu C 35/10 (ex N 302/10), ko Dānija plāno īstenot, ieviešot Dānijas Azartspēļu nodevu likumā nodevas par azartspēlēm tiešsaistē (OV L 68, 7.3.2012., 3. lpp., ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/2012/140\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2012/140(1)/oj)).

(139) *Ladbrokes* iesniedz faktiskus pierādījumus par to, ka pastāv vairāki uzņēmumi, kas piedāvā virtuālas derības tiešsaistē. Konkrētāk, tā iesniegumā ir iekļauti vairāku Beļģijas derību organizētāju pārvaldīto tīmekļa vietņu ekrānuuzņēmumi. Operators *BetFirst.be* 2014. gada decembrī piedāvāja dažādu veidu virtuālas derības par sporta un citiem pasākumiem. Citos pierādījumos redzami ekrānuuzņēmumi ar vairāku citu uzņēmumu piedāvātiem virtuāliem derību pasākumiem tiešsaistē:

- tīmekļa vietne *Circus* ⁽³⁷⁾ piedāvāja *Virtual Sports Events* [Virtuāli sporta pasākumi] ar skaidru norādi uz virtuālām derībām sadaļā “sporta derības” kā nepārprotamu “tiešraides derību” ekvivalentu,
- tīmekļa vietne *Golden Vegas* ⁽³⁸⁾ piedāvāja virtuālas derības,
- tīmekļa vietnē *Bingoal* ⁽³⁹⁾ tika piedāvāts arī “virtueel” holandiešu valodā kā “virtuāls futbols”, “virtuālas zirgu skriešanās sacīkstes”, “virtuāls teniss” un “virtuālas suņu skriešanās sacīkstes”,
- tīmekļa vietne *36win* ⁽⁴⁰⁾ piedāvāja “virtuālu”.

b) Virtuālas derības bezsaistē

(140) *Ladbrokes* 2019. gada aprīlī, septembrī un oktobrī iesniedza vairāku virtuālu sporta derību biļešu kopijas, kas iegādātas par dažādām summām un par kurām varēja saņemt dažādas summas cita uzņēmuma – *Stanleybet* – fiziskajos birojos. No kopijām redzams, ka biļetes ir izdevis *Stanleybet* Beļģijā un tām ir atšķirīgi sērijas numuri, taču visas biļetes ir izsniegtas par virtuāliem sporta veidiem (derībām).

(141) *Ladbrokes* arī iesniedza dažādu ekrānu fotogrāfijas, kas uzņemtas *Stanleybet* birojā. Ekrānos redzams, ka derības notika 2019. gada aprīlī vienā no *Stanleybet* birojiem Beļģijā. Tajās arī skaidri redzams, ka spēlētā spēle bija virtuālas sporta derības.

3.2.7. Papildu argumenti par “de facto” ekskluzivitāti attiecībā uz iespējamā atbalsta ilgumu

(142) *Ladbrokes* pakārtoti apgalvo, ka, pieņemot, ka *Ladbrokes* tika piešķirta ekskluzivitāte (*quod non*), laika periods, kurā *Ladbrokes* varēja to izmantot, bija īsāks, nekā norāda Komisija, jo *Ladbrokes* darbība vairākkārt tika juridiski apstrīdēta. Iemesls ir tas, ka Azartspēļu komisija nolēma apturēt konkurentu “atļauju” pieprasījumu analīzi tikai 2017. gada 2. janvārī.

(143) Tā kā arī pašam *Ladbrokes* piešķirtā “atļauja” tika apturēta no 2017. gada 1. jūlija, Beļģijas iestādes nevar piešķirt *Ladbrokes* “ekskluzivitāti” pēc šā datuma. Tas, ka Beļģijas valsts pēc 2017. gada 1. jūlija neuzsāka tiesvedību pret *Ladbrokes*, lai panāktu tā darbības pārtraukšanu, nenozīmē, ka tika piešķirta “ekskluzivitāte” ar tirgus vērtību.

(144) *Ladbrokes* informē, ka 2018. gada 30. martā tas pārtrauca piedāvāt virtuālas derības, lai izpildītu Briseles Komerctiesas rīkojumu, ko bija lūgusi Beļģijas *Fédération des cafés de Belgique*, kuras prasība tika apmierināta.

(145) Visbeidzot, *Ladbrokes* arī apgalvo, ka nav iemesla pagarināt iespējamo atbalsta pasākumu periodu (skatīt papildu lēmuma par procedūras sākšanu 38.–40. apsvērumu).

⁽³⁷⁾ www.circus.be.

⁽³⁸⁾ www.goldenvegas.be.

⁽³⁹⁾ www.bingoal.be.

⁽⁴⁰⁾ www.36win.be.

3.2.8. Papildu argumenti par“de facto” ekskluzivitāti attiecībā uz iespējamā atbalsta summu

- (146) Pakārtoti, pat pieņemot, ka *Ladbrokes* tika piešķirta ekskluzivitāte (*quod non*), no tās gūtā peļņa bija ievērojami mazāka par to, ko Komisija norādīja lēmumā par procedūras sākšanu (26. zemsvītras piezīme). *Ladbrokes* sniedz šādus bruto peļņas rādītājus par bezsaistes un tiešsaistes virtuālām derībām par laikposmu no 2017. gada janvāra līdz jūnijam:

a) *Ladbrokes* SA bezsaistes virtuālās derību darbības bruto peļņas rādītāji no 2017. gada janvāra līdz jūnijam:

LADBROKES	2017. GADA JANV.-JŪN.	JANV.	FEBR.	MARTS	APR.	MAIJS	JŪN.
Azartspēļu bruto ieņēmumi	10 391 808	1 771 459	1 664 138	1 820 429	1 358 982	1 733 687	2 043 114
Nodoklis	- 1 558 771	- 265 719	- 249 621	- 273 064	- 203 847	- 260 053	- 306 467
Ieņēmumi Daļa	- 556 384	- 91 688	- 86 095	- 94 288	- 70 394	- 89 536	- 124 383
Komisija	- 1 141 556	- 172 630	- 162 831	- 171 484	- 207 163	- 233 776	- 193 672
Bruto peļņa	7 135 096	1 241 423	1 165 591	1 281 592	877 578	1 150 321	1 418 592

b) *Ladbrokes.be* tiešsaistes virtuālo derību tīmekļa vietnes bruto peļņas rādītāji no 2017. gada janvāra līdz jūnijam:

	2017. GADA JANV.-JŪN.	JANV.	FEBR.	MARTS	APR.	MAIJS	JŪN.
Azartspēļu bruto ieņēmumi	182 539	33 875	21 435	18 199	38 204	35 075	35 750
Nodoklis	- 20 079	- 3 726	- 2 358	- 2 002	- 4 202	- 3 858	- 3 932
Komisija	- 11 044	- 2 049	- 1 297	- 1 101	- 2 311	- 2 122	- 2 163
Bruto peļņa	151 416	28 099	17 781	15 096	31 691	29 095	29 654

- (147) *Ladbrokes* apgalvo, ka šīs faktiskās summas ir daudz mazākas nekā lēmuma par procedūras sākšanu 26. zemsvītras piezīmē minētie 34 600 000 EUR. Tas uzskata, ka, pat pieņemot, ka *Ladbrokes* bija i) ekskluzivitāte, ii) kas ir atļidzināma (neviens no šiem elementiem nav konstatēts), būtu juridiski un faktiski nepareizi pieņemt, ka šādas ekskluzivitātes tirgus vērtība būtu lielāka par gūto peļņu. Pretējā gadījumā šāda argumentācija nozīmētu, ka uzņēmums būtu gatavs darboties ar ļoti lieliem zaudējumiem.

- (148) Par *Loterie Nationale* pārdales likmes piemērošanu tika norādīts, ka tā nav pamatota, jo *Loterie Nationale* ir publiska iestāde, kuras mērķis ir sadalīt visu peļņu ar Beļģijas valsti.

4. BEĻĢIJAS IESTĀŽU PIEZĪMES

- (149) Beļģijas iestādes iesniedza apsvērumus par tiesisko regulējumu, kas reglamentē virtuālas derības Beļģijā, un par valsts atbalsta neesību. Beļģijas iestādes savos apsvērumos apgalvo, ka attiecībā uz virtuālām derībām uzņēmumam *Ladbrokes* netika piešķirts valsts atbalsts, jo nepastāvēja tiesiskais regulējums, kas prasītu īpašu licenci virtuālām derībām, un Azartspēļu komisija nav izsniegusi un nav pilnvarota izsniegt juridiski saistošu šādas darbības atļauju.

4.1. Piezīmes par azartspēļu tiesisko regulējumu Beļģijā

- (150) Beļģijas iestādes paskaidro, ka nejaušības spēļu rīkošanas licenču veidus nosaka Azartspēļu likums. Noteikumi ir sīkāk izstrādāti dažādos karaļa dekrētos. Azartspēļu komisija īsteno šos noteikumus atbilstīgi savām pilnvarām. Azartspēļu komisija var kontrolēt atbilstību tiesību aktiem un, piemēram, lemt par sankciju procedūras sākšanu pret licences turētāju, bet tā var rīkoties tikai saskaņā ar tiesību aktiem un to īstenošanas dekrētiem. Azartspēļu komisija nevar izveidot jaunas licences vai ieviest jaunus licences saņemšanas nosacījumus ⁽⁴¹⁾. Tomēr tā varētu konsultēt ieinteresētās personas par tiesību akta interpretāciju.
- (151) Attiecībā uz licenci, kas nepieciešama derību likmju pieņemšanas vietai, Beļģijas iestādes precizē, ka IV klases azartspēļu uzņēmuma darbībai ir nepieciešama gan F1, gan F2 licence.
- (152) Beļģijas iestādes uzskata, ka starp derību likmju pieņemšanas vietu un derību operatoru var pastāvēt vertikāla integrācija, t. i., uzņēmumam vai uzņēmumu grupai var būt gan F1, gan F2 licence. Tomēr F2 licences turētājam var arī nebūt nekādas saistības ar F1 derību uzņēmumu, kura derību produktus tas pārdod. Papildus pienācīgām derību likmju pieņemšanas vietām (t. i., IV klases azartspēļu uzņēmumiem) arī preses kioski var iegūt F2 licenci un pārdot noteiktus derību produktus (lai gan atbilstīgi citiem noteikumiem) savā preses kioskā.
- (153) Turklāt Beļģijas iestādes norāda, ka saskaņā ar likumu par nejaušības spēlēm Beļģijā vārdam “azartspēles” kā tādām nav definīcijas. Azartspēles var pārformulēt kā dalību nejaušības spēlēs. Tomēr likumā ir sniegta tāda “nejaušības spēļu” definīcija, kas nozīmē jebkuru spēli, kuru spēlē ar jebkāda veida likmi un kuras rezultātā vismaz viens no spēlētājiem savu likmi zaudē vai tiek gūts jebkāda veida laimests vismaz vienam no spēlētājiem vai spēles organizatoriem, un kad spēli, spēles uzvarētājus vai spēles apmēru, kaut tikai pakārtoti, ietekmē nejaušība.
- (154) Turklāt Beļģijas iestādes precizē, ka “derības” ir definētas kā nejaušības spēle, kurā katrs spēlētājs liek likmi un kurā ieguvums vai zaudējums izriet nevis no spēlētāju rīcības, bet gan no neskaidra pasākuma, kas materializējas bez spēlētāju iejaukšanās.
- (155) Beļģijas iestādes norāda, ka nav viena kopīga (automātiska) “azartspēļu” tirgus. Ir jānošķir dažādas uzņēmumu kategorijas. Pirmkārt, jēdzienu “automatizētas nejaušības spēles” izmanto, lai apzīmētu nejaušības spēles, kas tiek spēlētas spēļu automātā, un tas visvairāk notiek I klases azartspēļu uzņēmumos (kazino) un II klases azartspēļu uzņēmumos (spēļu zālēs), taču – mazākā mērā – arī citās vietās, t. i., III klases (bāros) un IV klases (derību likmju pieņemšanas vietas) uzņēmumos. Automātisko azartspēļu produkti, ko piedāvā I klases uzņēmumos (piemēram, spēļu automāti), atšķiras no tiem, ko piedāvā II klases uzņēmumos (piemēram, automātiskās kauliņu spēles), un uz tām attiecas atšķirīgi noteikumi. Šī atšķirība ir vēl būtiskāka, ja salīdzina iekārtas I vai II klases uzņēmumos ar iekārtām III vai IV klases uzņēmumos.
- (156) Visbeidzot, ņemot vērā ievērojamās morāles, reliģiskās un kultūras atšķirības starp dažādām dalībvalstīm, kā arī saskaņotības trūkumu azartspēļu nozarē Eiropas mērogā, katra dalībvalsts var brīvi noteikt savu azartspēļu politiku un ierobežojumus, ko tā uzskata par nepieciešamiem savas sabiedrības interešu aizsardzībai. Vienīgā ES tiesību aktos noteiktā prasība ir, ka i) šādiem ierobežojumiem jābūt samērīgiem tādā ziņā, lai tie būtu piemēroti attiecīgās dalībvalsts izvirzītā mērķa vai mērķu sasniegšanai un nepārsniegtu šo mērķu sasniegšanai nepieciešamo, un ii) tie jāpiemēro bez diskriminācijas. Ierobežojumi parasti iztur samērīguma pārbaudi, ja tie atbilst saskaņotai un sistemātiskai azartspēļu politikai.

⁽⁴¹⁾ Saskaņā ar Azartspēļu likuma 6. un 7. pantu vienīgi karalis ar Ministru padomes pieņemtu dekrētu ir tiesīgs noteikt licenču veidus un ar tām saistītās nejaušības spēļu rīkošanai piemērojamās prasības.

4.2. Piezīmes par uzņēmumam *Ladbrokes* piešķirto ekskluzīvo tiesību neesību

- (157) Saskaņā ar Beļģijas iestāžu sniegto informāciju Azartspēļu komisijas izdotās pamatpiezīmes nav saistošas. To mērķis ir uzraudzīt virtuālo derību attīstību Beļģijas tirgū. Šis viedoklis tika iestrādāts 2013. gada 17. aprīļa otrajā pamatpiezīmē, kurā virtuālas derības tika atzītas par derību nejausības spēlēm, kas atļautas saskaņā ar Azartspēļu likumu, norādot: "Lai varētu cieši uzraudzīt šo attīstību – [...] – būtu vēlams, lai katrs F1 [licences turētājs], kas vēlas piedāvāt šīs derības, iesniegtu iepriekšēju atļaujas pieprasījumu Azartspēļu komisijai."
- (158) Ar tā dēvēto "atļauju" Azartspēļu komisija attiecībā uz *Ladbrokes* apņēmas neuzskatīt, ka tā virtuālo derību produkts ir pretrunā Azartspēļu likumam, un neīstenot likumu kā tādu, kas aizliedz virtuālas derības. Attiecīgās "atļaujas", ko Azartspēļu komisija piešķirusi *Ladbrokes*, ir jāuzskata par apstiprinājumu tam, kā saskaņā ar piemērojamajiem tiesību aktiem interpretējams produkts, ko *Ladbrokes* ir iesniedzis Azartspēļu komisijai. Beļģijas iestādes arī norāda, ka "atļauja" kā tāda nebija nepieciešama. Tās norāda, ka attiecīgajā tiesiskajā regulējumā tāda vienkārši nepastāv.
- (159) Beļģijas iestādes uzsvēra "atļaujas" neoficiālo raksturu, proti, tā ir tikai e-pasta vēstule no sekretariāta darbinieka, kam nav pilnvaru pārstāvēt Azartspēļu komisiju. No tā izriet, ka šādu "atļauju" nekādā ziņā nevar uzskatīt par oficiālu prasību vai oficiālu lēmumu, ko pieņēmusi Azartspēļu komisija.
- (160) Tā kā šāda "atļauja" nerada nekādas tiesības *Ladbrokes* un tikai informē *Ladbrokes*, ka virtuālās derības, ko tas plāno piedāvāt, ir nejausības spēle, ko Beļģijas tiesību akti ļauj jebkuram F1 licences turētājam piedāvāt Beļģijas tirgū, *Ladbrokes* netika piešķirtas nekādas priekšrocības. Ikviens uzņēmums būtu varējis nosūtīt "atļaujas" pieprasījumu Azartspēļu komisijai laikā, kad to izdarīja *Ladbrokes*, un tas būtu saņēmis tādu pašu neoficiālu interpretāciju.
- (161) Beļģijas iestādes arī sniedza informāciju par Azartspēļu komisijas pieņemto viedokli par diviem citiem pieprasījumiem, kas saņemti no IV klases uzņēmumiem. Attiecībā uz *Stanleybet* 2015. gada 28. oktobra pieprasījumu Azartspēļu komisija informēja *Stanleybet* par jaunizveidotu apakškomisiju un to, ka tā šo pieprasījumu izskatīs tikai tad, kad būs zināmi apakškomisijas darbības rezultāti. Vēl viens *Stanleybet* pieprasījums, kas tika iesniegts 2016. gada 17. jūnijā, sākotnēji tika noraidīts nepilnīgas dokumentācijas dēļ un vēlāk, pamatojoties uz notiekošajām diskusijām par regulatīvo iniciatīvu virtuālu derību jomā. Par citu *Sagevas* – 2016. gada 23. augusta – pieprasījumu Azartspēļu komisija norāda, ka tā šo pieprasījumu neizskatīja tādu pašu iemeslu dēļ kā *Stanleybet* pieprasījumu – sākotnēji nepilnīgas dokumentācijas dēļ, bet vēlāk, 2016. gada 3. novembrī, tāpēc, ka turpinājās likumdošanas iniciatīvas par virtuālām derībām izskatīšana.
- (162) Beļģijas iestādes uzskata, ka sūdzības iesniedzēji zināja, ka pamatpiezīmes par virtuālām derībām nevar likumīgi radīt regulējumu, saskaņā ar kuru Azartspēļu komisija piešķirtu pienācīgu atļauju vienam licences turētājam un atteiktu to citam, ja abi uzņēmumi būtu vienādā situācijā.
- (163) Vispārīgāk izsakoties, nevienam uzņēmumam nebija pamata uzskatīt, ka pamatpiezīmes rada pienācīgu un izpildāmu juridisku prasību iegūt sava veida *ad hoc* "virtuālo derību licenci".
- (164) Beļģijas iestādes arī paskaidro, ka citiem sākt tāda paša veida virtuālo derību produktu izmantošanu savos IV klases azartspēļu uzņēmumos ar attiecīgajām F1 un F2 licencēm nebija grūtāk kā *Ladbrokes*. Pēc to domām, nevar apgalvot, ka Azartspēļu komisija attiecībā uz *Ladbrokes* būtu īstenojusi atšķirīgu izpildes politiku nekā attiecībā uz citiem virtuālu derību uzņēmumiem. Tādējādi nevar uzskatīt, ka tāpēc, ka vienīgi *Ladbrokes* uzsāka un rīkoja virtuālas derības saskaņā ar Azartspēļu likuma vispārīgajiem noteikumiem, Azartspēļu komisija būtu panākusi Azartspēļu likuma izpildi selektīvi.
- (165) Turklāt Beļģijas iestādes norāda, ka Valsts padome atcēla Azartspēļu komisijas pamatpiezīmes, jo tā nepiekrita Azartspēļu likuma interpretācijai, ko Azartspēļu komisija sniedza minētajās piezīmēs. Valsts padome uzskatīja, ka "[Azartspēļu komisija] ne tikai izveidoja regulējumu ar likumu atļautu derību par virtuāliem pasākumiem organizēšanai, bet arī bez atbilstošām pilnvarām atļāva organizēt šāda veida derības, lai gan tas nav atļauts saskaņā ar 1999. gada 7. maija likumu [par nejausības spēlēm]".

- (166) Turklāt Beļģijas iestādes nepiekrīt, ka uzņēmumam *Ladbrokes* piešķirto “atļauju” varētu apturēt, jo tā nemaz nerada juridiskas sekas. Tomēr 2016. gada 13. janvārī Azartspēļu komisija pieņēma lēmumu apturēt 2015. gada pamatpiezīmes un uzņēmumam *Ladbrokes* piešķirtās “atļaujas” piemērošanu no 2016. gada 1. jūnija. Līdz ar to *Ladbrokes* tika dots piecu mēnešu pārejas periods tā virtuālo derību darbības izbeigšanai. Azartspēļu komisija piemēroja ieteikto minimālo pārejas periodu un pieņēma lēmumu par divus mēnešus ilgāku pārejas periodu, pēc kura stāties spēkā *Ladbrokes* “atļaujas” apturēšana. Tā šo rīcību pamatoja ar faktu, ka *Ladbrokes* piedāvāja virtuālas derības jau kopš 2014. gada. Tāpēc jāņem vērā *Ladbrokes* ieguldījumi virtuālās derībās un laika periods, kurā *Ladbrokes* šādas derības jau piedāvāja.
- (167) Katrā ziņā karaļa dekrēts stājās spēkā 2018. gada 4. maijā. Beļģijas iestādes 2021. gada 21. februāra iesniegumā skaidri apstiprināja, ka Beļģijā vairāki F1 licences turētāji piedāvā virtuālas derības savos IV klases fiksētajos azartspēļu uzņēmumos saskaņā ar Karaļa 2018. gada 4. maija dekrēta nosacījumiem. Daži no tiem bija *SRL Bingo Bet*, *Derby (Ladbrokes)*, *Stanleybet* un *Wedwinkel-Bettica*.
- (168) Beļģijas iestādes uzskata, ka 2018. gada karaļa dekrēta atcelšana ar atpakaļejošu spēku neietekmē iespējamā pasākuma ilgumu. Lai gan jāuzskata, ka 2018. gada karaļa dekrēts Beļģijas tiesībās nekad nav pastāvējis, tas nenozīmē, ka ir izpildīti nelikumīga valsts atbalsta nosacījumi. Patlaban atceltajā 2018. gada karaļa dekrētā noteiktie kritēriji bez diskriminācijas tika piemēroti visiem derīgas F1 un F2 licences turētājiem, kuru mērķis bija piedāvāt virtuālas derības. Tie nesniedza selektīvas priekšrocības konkrētiem uzņēmumiem salīdzinājumā ar citiem.
- (169) Beļģijas iestādes iesniedza atšķirīgas nostājas par 2018. gada karaļa dekrētu un tā atcelšanu ar atpakaļejošu spēku. Tās norāda, ka vairāki uzņēmumi Beļģijas tirgū patlaban piedāvā virtuālas derības saskaņā ar 2018. gada karaļa dekrētā paredzētajiem nosacījumiem. Turklāt Beļģijas iestādes apgalvoja, ka IV klases azartspēļu uzņēmumiem (derību likmju pieņemšanas vietām) patlaban ir atļauts piedāvāt virtuālas derības. Atbilstoši 2018. gada karaļa dekrētā (2. pantā) sniegtajam virtuālu derību aprakstam ir vajadzīgi vairāku spēlētāju spēļu automāti, kas ļauj vairākiem spēlētājiem vienlaikus slēgt derības dažādos derību punktus par vienu un to pašu virtuālo sporta pasākumu. Tiek uzskatīts, ka virtuālas derības ir pietiekami līdzīgas viena spēlētāja derību automātiem un tāpēc ir atļautas F1 un F1+ licences satvarā. Citādi sakot, virtuālas derības tiek uzskatītas par līdzīgākām derībām spēļu automātos nekā faktiskām sporta derībām, tāpēc ir loģiski, ka F1+ licences turētājiem, kas piedāvā klātienē viena spēlētāja spēļu automātu pakalpojumus, ir atļauts rīkot virtuālas derības tiešsaistē.

4.3. Papildu piezīmes par iespējamā atbalsta summas aprēķināšanu

- (170) Kā papildu argumentu attiecībā uz iespējamā atbalsta summas aprēķināšanas kritēriju Beļģijas iestādes uzskata, ka lēmumā par procedūras sākšanu ⁽⁴²⁾ minētais *Loterie Nationale* piemērotais režīms nav salīdzināms ar uzņēmumam *Ladbrokes* piemēroto režīmu. Saskaņā ar valsts tiesību aktiem *Loterie Nationale* ir atbildīgs par publisko loteriju organizēšanu sabiedrības interesēs un ministra kontrolē, vienlaikus tam ir pienākums aktīvi informēt sabiedrību par atkarību no azartspēlēm un derībām un aktīvi sadarboties ar valdībām un citiem dalībniekiem, lai nodrošinātu aktīvu un koordinētu profilakses politiku, jo īpaši attiecībā uz atkarību. Visa peļņa tiek atvēlēta šim mērķim un citiem humānās palīdzības projektiem. Peļņa netiek ieskaitīta Beļģijas valsts budžetā, bet tiek atkārtoti ieguldīta *Loterie Nationale*, lai tas varētu turpināt sabiedrisko pakalpojumu saistību pildīšanu. Cena, ko *Loterie Nationale* maksā par likumīgo monopolu, ir pilnīgi atšķirīga no situācijas, kurā dalībvalsts piešķir ekskluzīvas tiesības un nolemj nepalielināt ieņēmumus, ko citādi varētu gūt no šīm dotācijām.
- (171) Turklāt *Loterie Nationale* ekskluzīvās tiesības pastāvēja vēl pirms Eiropas Savienības izveides. *Loterie Nationale* ir vairākas sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības un nav tiesību uz peļņu, jo visu peļņu ir tiesības saņemt Beļģijas valstij. Beļģijas iestādes arī norāda, ka valsts maksimāli palielina iespējamās ieņēmumus no *Loterie Nationale* monopola, t. i., visu *Loterie Nationale* peļņu. Pat ja *Loterie Nationale* būtu atbilstošs etalons, taču tā nav, faktiskie valsts ieņēmumi no šādu ekskluzīvu tiesību piešķiršanas būtu visa *Loterie Nationale* peļņa.

⁽⁴²⁾ 26. zemsvītras piezīme.

5. PASĀKUMA NOVĒRTĒJUMS

- (172) Šā lēmuma priekšmets ir iespējamais nelikumīgais atbalsts, par ko sūdzības iesniedzēji informēja saskaņā ar Regulas (ES) 2015/1589 24. panta 2. punktu. Lai pasākumu klasificētu kā nelikumīgu valsts atbalstu, tam jābūt piešķirtam bez Komisijas apstiprinājuma.
- (173) Turklāt, lai pasākumu varētu klasificēt kā valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē, ir jābūt izpildītiem visiem šajā noteikumā izklāstītajiem nosacījumiem. Pirmkārt, pasākumam jābūt attiecināmam uz valsti un finansētam no valsts līdzekļiem. Otrkārt, tam jārada priekšrocība saņēmējiem. Treškārt, šai priekšrocībai ir jābūt selektīvai, t. i., “dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai”. Ceturtkārt, pasākumam jābūt tādām, kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus un iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm. Ja nav izpildīts vismaz viens no četriem kumulatīvajiem kritērijiem, pasākums nav uzskatāms par valsts atbalstu.

5.1. *Rocoluc, EAC un The Faculty* kā ieinteresētās personas

- (174) Komisija uzskata, ka iespējamais pasākums varētu ietekmēt *The Faculty* intereses, jo tas darbojas tādos pašos vai līdzīgos nejausības spēļu tirgos kā *Rocoluc* un *EAC*, kuru intereses arī var ietekmēt iespējamais pasākums, kā norādīts arī dzan lēmumā par procedūras sākšanu. Tāpēc Komisija uzskata, ka *The Faculty*, *Rocoluc* un *EAC* ir ieinteresētās personas Regulas (ES) 2015/1589 1. panta h) punkta nozīmē un sūdzības iesniedzēji šīs regulas 24. panta 2. punkta nozīmē. *Ladbroke's* izvirzītais arguments, ka sūdzības iesniedzējam *Rocoluc* nav ieinteresētās personas statusa (114.–115. apsvērums), nemaina šo secinājumu ⁽⁴³⁾.

5.2. Pasākuma, ar ko piešķir juridiskas tiesības, neesība

- (175) Sūdzības iesniedzēji uzskata, ka pasākumu veido uzņēmumam *Ladbroke's* piešķirtās tiesības sniegt virtuālu derību pakalpojumus Beļģijas tirgū. Sūdzības iesniedzēji uzskata, ka šīs tiesības ir nelikumīgs valsts atbalsts, ko Azartspēļu komisija piešķirusi ar nepilnvarota darbinieka 2014. gada 9. februāra un 2015. gada 5. marta e-pasta vēstuli.
- (176) Regulā (ES) 2015/1589 “nelikumīgs atbalsts” ir definēts kā “jauns atbalsts, kas ieviests, pārkāpjot LESD 108. panta 3. punktu”. Tas nozīmē, ka, lai pasākums būtu uzskatāms par nelikumīgu atbalstu, tam jābūt dalībvalsts ieviestam. Tomēr ne pamatpiezīmes (2.3.1. iedaļa), ne iepriekš minētās uzņēmumam *Ladbroke's* nosūtītās e-pasta vēstules (2.6. punkts) nevar uzskatīt par aktu, ar ko piešķir ekskluzīvas tiesības *Ladbroke's*.

5.2.1. Azartspēļu komisijas pieņemtās pamatpiezīmes par virtuālām derībām

- (177) *Ladbroke's* bija pirmais uzņēmums, kas 2011. gadā plānoja darboties virtuālu derību jomā Beļģijas iestādēs (126. apsvērums). Kad *Ladbroke's* nolēma piedāvāt virtuālu derību pakalpojumu Beļģijā, Azartspēļu likumā nebija iekļauta īpaša atsaucē uz tiešsaistes, ne bezaistes virtuālajām derībām nejausības spēļu licenču sistēmas satvarā.
- (178) Tāpēc Azartspēļu komisija konstatēja, ka ir nepieciešama interpretācija par to, kā klasificēt virtuālas derības. Tā 2012. gada 12. janvārī izdeva pirmo pamatpiezīmi ar nosaukumu “Derības par virtuāliem pasākumiem” (39. apsvērums). Tajā nebija skaidri nošķirtas virtuālas derības tiešsaistē un bezaistē, bet Beļģijas iestādes apstiprināja, ka tā faktiski attiecas uz virtuālām derībām bezaistē (169. apsvērums).
- (179) 2012. gada pamatpiezīmes mērķis bija pārbaudīt, vai grozītajā Azartspēļu likumā vai tā izpildes rīkojumos bija ietverti juridiski iebildumi pret derību par virtuāliem (sporta) pasākumiem organizēšanu. Azartspēļu komisija secināja: “No juridiskā skatpunkta virtuālu (sporta) pasākumu derību organizēšana/piedāvāšana atbilst Azartspēļu likuma noteikumiem, ciktāl šāda veida derības tiek uzskatītas par derībām par pasākumiem. Patiešām, rezultāts nav zināms, un pasākums attiecas uz neskaidru faktu, ko nosaka “nejaus šķaitļu ģenerators”. Tā kā derības par virtuāliem (sporta) pasākumiem ir derības par pasākumiem, šāda veida derības var notikt vienīgi IV klases fiksētos azartspēļu uzņēmumos. [...]”.

⁽⁴³⁾ Saistībā ar to skatīt 2015. gada 17. septembra spriedumu, *Mory SA* u. c. pret Eiropas Komisiju, C 33/14 P, ECLI:EU:C:2015:609, 77. punkts.

5.2.2. Uz virtuālām derībām Beļģijā attiecināmās licences

- (180) Sākotnējā piezīmē attiecībā uz noteikumiem par virtuālām derībām, kā paskaidrots 28. apsvērumā, Komisija norāda, ka jēdziens “automatizētas nejaušības spēles” tiek izmantots, lai apzīmētu nejaušības spēles, ko spēlē spēļu automātā, kas visvairāk notiek I klases azartspēļu uzņēmumos (kazino) un II klases azartspēļu uzņēmumos (spēļu zālēs), taču mazākā mērā arī citās vietās, t. i., III klases (bāros) un IV klases (derību likmju pieņemšanas vietās) azartspēļu uzņēmumos.
- (181) Kā apstiprināja Beļģijas iestādes (169. apsvēruma), IV klases azartspēļu uzņēmumiem (kas darbojas ar F1, F1+ un F2 licenci) vienmēr bija iespēja piedāvāt saviem klientiem viena spēlētāja spēļu automātus. Tas bija paredzēts jau Karaļa 2010. gada 22. decembra dekrētā par IV klases azartspēļu uzņēmumos atļautu automatizētu nejaušības spēļu rīkošanas noteikumiem ⁽⁴⁴⁾.
- (182) Azartspēļu likumā ir noteikti dažādi licenču veidi un tas, kāda veida azartspēles un ar kādiem nosacījumiem var piedāvāt šo licenču satvarā. Noteikumi tika sīkāk izstrādāti ar dažādiem karaļa dekrētiem.
- (183) Saskaņā ar Azartspēļu likuma 25. pantu derību likmju pieņemšanas vietas, kas ir IV klases azartspēļu uzņēmums, darbībai ir nepieciešama gan F1, gan F2 licence. F1 licence ir vajadzīga, lai organizētu derības (t. i., radītu derību produktus pārdošanai spēlētājiem), savukārt F2 licence ir nepieciešama, lai pieņemtu derību likmes no spēlētājiem (t. i., tieši pārdotu derību produktus patērētājiem). Derību likmju pieņemšanas vietai (IV klases uzņēmumam) ir vajadzīga F2 licence, lai pieņemtu likmes derību rīkotāja (ar F1 licenci) vārdā.
- (184) Pēc *Ladbrokes* rīcībā esošo licenču pārbaudes Komisija norāda, ka *Ladbrokes* bija F1 klases licence, kas ļauj darboties derību uzņēmumam, F2 klases licence, kas ļauj pieņemt derību likmes F1 klases licences turētāja vārdā IV klases fiksētā vai mobilā derību uzņēmumā, kā arī ļauj *Ladbrokes* pieņemt derību likmes ārpus IV klases azartspēļu uzņēmuma Azartspēļu likuma 43/4. panta 1., 5. un 2. punktā minētajos gadījumos, un papildu F1+ licence, kas ļauj rīkot derības ar informācijas sabiedrības rīku starpniecību, t. i., tiešsaistē. Attiecībā uz sūdzības iesniedzēju apgalvojumu par II klases uzņēmumu diskrimināciju virtuālu derību jomā Komisija norāda uz Azartspēļu komisijas nostāju ierobežot virtuālu derību darbību, atļaujot to tikai IV klases uzņēmumiem. Šis ierobežojums atbilst argumentācijai, kas sniegta 2018. gada karaļa dekrētā, kurā uzsvērts, ka spēlētāju aizsardzības nolūkā būtu obligāti jāļauj šo jauno nejaušības spēli piedāvāt tikai IV klases uzņēmumos (43. apsvēruma).
- (185) Komisija arī norāda uz Beļģijas iestāžu sniegto informāciju, ka *Ladbrokes* nebija vienīgais uzņēmums Beļģijas tirgū, kam bija attiecīgās F1 un F1+ licences virtuālu derību rīkošanai (167. apsvēruma). Tomēr *Ladbrokes* pārsvars ir acīmredzams un saistāms ar to, ka *Ladbrokes* bija pirmais uzņēmums, kas ieviesa un sāka piedāvāt virtuālu derību pakalpojumu Beļģijā (126.–128. apsvēruma). Šis agrīnais sākums un tas, ka uzņēmums bija pirmais šajā jomā, sniedza *Ladbrokes* “pirmā tirgus dalībnieka” priekšrocības. Citi uzņēmumi lēnām sekoja šim piemēram un izrādīja interesi par virtuālām derībām 2015. un 2016. gadā. Pēc tam virtuālo derību tirgus pieauga, tomēr tiesiskais regulējums, kas bija jānodrošina valstij, atpalika no šīs attīstības (59. apsvēruma).

5.2.3. Piešķiršanas akta ar virtuālu derību “atļauju” neesība

- (186) Savienības tiesas uzskata, ka valsts atbalsts ir jāuzskata par “piešķirtu” LESD 107. panta 1. punkta izpratnē datumā, kad saņēmējam saskaņā ar piemērojamo valsts tiesisko regulējumu ir radušās tiesības to saņemt ⁽⁴⁵⁾, t. i., valsts tiesību aktos ir jābūt paredzētām sekām, lai šāds akts būtu izpildāms saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

⁽⁴⁴⁾ Karaļa 2010. gada 22. decembra dekrēta (“Arrêté royal établissant la liste des jeux de hasard automatiques dont l'exploitation est autorisée dans les établissements de jeux de hasard de classe IV”) 1. pants: “Dans les établissements de jeux de hasard fixes de classe IV, les seuls jeux de hasard automatiques autorisés en vertu de l'article 43/4, § 2, alinéa 3, de la loi du 7 mai 1999 sur les jeux de hasard, les paris, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs sont ceux permettant au joueur de parier sur la réalisation d'un événement virtuel: il s'agit de machines individuelles, mono-joueur, basées sur le pari à la cote”.

⁽⁴⁵⁾ 2024. gada 28. februāra spriedums, *Scandlines Danmark* un *Scandlines Deutschland* pret Eiropas Komisiju, T-390/20, ECLI:EU:T:2024:126, 45. punkts; 2022. gada 25. janvāra spriedums, *Komisija/European Food SA* u. c., C-638/19 P, ECLI:EU:C:2022:50, 115. punkts;

- (187) Šajā gadījumā, kā paskaidrots 35. apsvērumā, Azartspēļu komisijas uzdevums ir kontrolēt atbilstību tiesību aktiem saskaņā ar Beļģijas tiesību aktiem un to īstenošanas dekrētiem. Lai gan Azartspēļu komisija ir daļa no Beļģijas valsts pārvaldes, tai ir padomdevējas loma un uzdevums īstenot spēkā esošo regulējumu azartspēļu nozarē, ko pieņēmis Beļģijas likumdevējs.
- (188) Kā norādīts Azartspēļu likumā, kurā ir noteikta Azartspēļu komisijas kompetence (skatīt 35. apsvērumu), Azartspēļu komisijai nav pilnvaru radīt jaunas tiesības azartspēļu un derību uzņēmumiem. Izsniegtot licences, tai jārikojas atbilstoši savai kompetencei, kas noteikta Azartspēļu likumā, un komisija nevar radīt jaunas licenču klases (150. apsvēruma). Azartspēļu komisijas izdotās pamatpiezīmes (skatīt 39. apsvērumu) nevar uzskatīt par juridisko pamatu azartspēļu vai derību darbības likumīgai atļaušanai. Turklāt Valsts padome 2019. gadā šīs pamatpiezīmes atcēla (64. apsvēruma).
- (189) Papildus tam, kā minēts 40. apsvērumā, Azartspēļu komisija 2012. gada pamatpiezīmē paskaidroja, ka, "lai varētu cieši uzraudzīt attīstību (..), ir vēlams, lai katrs F1 [uzņēmums], kas vēlas organizēt šādas derības, šajā nolūkā iepriekš nosūtītu attiecīgu atļaujas pieprasījumu Azartspēļu komisijas sekretariātam".
- (190) Par jēdziena "atļauja" nozīmi 2012. gada pamatpiezīmes formulējums norāda, ka uzņēmumiem nevis tika likts vai prasīts, bet viņi drīzāk tika mudināti ("ir vēlams") lūgt īpašu atļauju virtuālu derību rīkošanai bezsaistē. Konkrētāk, Azartspēļu komisija neatsaucās ne uz vienu Azartspēļu likuma noteikumu, ar ko pamatotu piezīmē pausto "vēlamību" ("ir vēlams", "lai varētu cieši uzraudzīt attīstību"). Patiesībā vēlāk Valsts padome atcēla šīs "atļaujas", pamatojoties uz *ultra vires* doktrīnas argumentiem (38. apsvēruma).
- (191) Komisijasprāt, e-pasta vēstules tikai apstiprināja to, ka varēja uzskatīt, ka *Ladbrokes* kā IV klases uzņēmumam bija attiecīgās licences virtuālu derību rīkošanai. Ņemot vērā Azartspēļu komisijas sniegto interpretāciju, tiesības rīkot virtuālas derības bija visiem IV klases uzņēmumiem, kuriem bija attiecīgā licence, jo šīs licences uz tām attiecās (skatīt 40.–41. apsvērumu). Tādējādi *Ladbrokes* kā IV klases uzņēmums ar F1, F2 un F1+ licenci tika uzskatīts par tiesīgu rīkot virtuālas derības bez Beļģijas iestāžu papildu atļaujas vai jaunas licences.
- (192) Principā ikviens IV klases operators varēja nosūtīt "atļaujas" pieprasījumu Azartspēļu komisijai aptuveni tajā pašā laikā, kad to izdarīja *Ladbrokes*, un tad, visticamāk, tas būtu saņēmis tādu pašu interpretāciju. Tomēr šī iespēja nebija paredzēta citu klašu uzņēmumiem, to skaitā II klases uzņēmumiem, piemēram, sūdzības iesniedzējiem, jo tie netika uzskatīti par tiesīgiem rīkot virtuālas derības. Komisija norāda, ka neviens no sūdzības iesniedzējiem nebija IV klases uzņēmums ar attiecīgām licencēm un tie neiesniedza šādu pieprasījumu Azartspēļu komisijai.
- (193) Turklāt tikai vēlāk lūgumu sniegt interpretāciju iesniedza *Stanleybet* un *Sagevas*. Tomēr tajā laikā juridiskie apsvērumi bija mainījušies. Azartspēļu komisija vispirms nevēlējās izskatīt pieprasījumu, jo dokumenti bija nepilnīgi. Pēc tam tā nevēlējās sniegt interpretāciju tāpēc, ka tika virzīta regulatīva iniciatīva virtuālu derību jomā (skatīt 161. apsvērumu). Šo abu nesen izteikto pieprasījumu noraidījumu nevar uzskatīt par atteikumu piešķirt tiesības šim uzņēmumam.
- (194) Saistībā ar to Komisija piekrīt Beļģijas iestāžu viedoklim (skatīt 162. apsvērumu), ka neviens uzņēmums nevarēja pamatoti uzskatīt, ka pamatpiezīmes radītu īstenojamas tiesības saņemt *ad hoc* un īpašu virtuālo derību licenci, kas būtu piešķirta tikai *Ladbrokes*.
- (195) Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, Komisija secina, ka, tā kā Azartspēļu likumā nebija prasīts, lai Azartspēļu komisija apstiprinātu īpašu licenci virtuālām derībām, un 2012. gada pamatpiezīmē nebija prasīta nekāda īpaša atļauja, administratīvais paziņojums par "atļauju" piešķiršanu neradīja tiesiskas sekas, ciktāl šādas sekas būtu pielīdzināmas licencei. *Ladbrokes* kā IV klases uzņēmums ar F1, F2 un F1+ licenci tika uzskatīts par tiesīgu veikt virtuālas derības, neprasot Beļģijas iestāžu papildu apstiprinājumu vai jaunu licenci. Tāpēc var secināt, ka atbildes uz e-pasta vēstuli, ko Azartspēļu komisija nosūtīja *Ladbrokes*, nepiešķir *Ladbrokes* juridiski īstenojamas tiesības. Tādējādi e-pasta vēstules nevar klasificēt kā piešķiršanas aktu valsts atbalsta tiesību aktu nozīmē.

5.3. Tāda pasākuma neesība, kura rezultātā tiktu piešķirtas ekskluzīvas tiesības

5.3.1. Ekskluzivitātes ietekmes tiešsaistes virtuālo derību tirgū neesība

- (196) Saskaņā ar iedibināto judikatūru LESD 107. pantā valsts atbalsta pasākums ir definēts, ņemot vērā tā radītās sekas. Tāpēc ir svarīgi izvērtēt iespējamā pasākuma ietekmi uz tirgu ⁽⁴⁶⁾.
- (197) Attiecībā uz virtuālām derībām tiešsaistē fakti liecina, ka Azartspēļu komisijas nosūtītās e-pasta vēstules, piešķirot *Ladbrokes* ekskluzīvas tiesības, attiecībā uz citiem uzņēmumiem neradīja tādas sekas, ko varētu pielīdzināt valsts atbalsta sekām.
- (198) Kā minēts 192. apsvērumā, visiem IV klases uzņēmumiem ar F1, F2 un F1+ licenci bija atļauts veikt virtuālas derības bez Beļģijas iestāžu papildu apstiprinājuma vai licences.
- (199) *Ladbrokes* iesniedza tādu tīmekļa vietņu ekrānu uzņēmumus, kuras pārvalda dažādi derību uzņēmumi, kas noteiktos laika periodos piedāvā virtuālas derības tiešsaistē (201. apsvērumš). Tas liecina, ka citi uzņēmumi, piemēram, *Circus* ⁽⁴⁷⁾, *Golden Vegas* ⁽⁴⁸⁾ un *Bingoal* ⁽⁴⁹⁾, 36win ⁽⁵⁰⁾, kā arī *Ladbrokes* nodrošināja virtuālas derības tiešsaistē.
- (200) Pamatojoties uz pieejamo informāciju, šķiet, ka Azartspēļu komisija nepiemēroja sankcijas un neveica izpildes pasākumus pret šiem tiešsaistes virtuālo derību uzņēmumiem. Arī attiecībā uz *Ladbrokes* tā nepiemēroja aizliegumu, bet uz laiku apturēja tā licenci uz vienu dienu (122. apsvērumš).
- (201) Turklāt Beļģijas iestādes apstiprināja, ka 2018. gada karaļa dekrēta atcelšana ar atpakaļejošu spēku ar Beļģijas Valsts padomes 2021. gada 7. maija nolikumu attiecās tikai uz virtuālām derībām bezsaistē (IV klases azartspēļu uzņēmumi). Atcelšana neietekmēja virtuālas derības tiešsaistē, jo pēc tam vairāki uzņēmumi turpināja tās piedāvāt (167. apsvērumš).
- (202) Pamatojoties uz pieejamajiem pierādījumiem, var secināt, ka Azartspēļu komisijas nosūtītās e-pasta vēstules, ar ko *Ladbrokes* tika piešķirtas ekskluzīvas tiesības, attiecībā uz citiem uzņēmumiem neradīja sekas, ko varētu pielīdzināt valsts atbalsta sekām.

5.3.2. Ekskluzivitātes ietekmes neesība bezsaistes virtuālo derību tirgū

a) Faktiskas ekskluzivitātes neesība, pamatojoties uz Azartspēļu komisijas sniegto interpretāciju

- (203) Kā skaidri apstiprināja Beļģijas iestādes, no 2014. gada 10. februāra līdz 2017. gada 1. jūlijam visiem IV klases fiksētiem derību uzņēmumiem, kuriem bija F1 un F2 licence, bija likumīgi atļauts rīkot virtuālas derības bezsaistē. Beļģijas iestādes norādīja, ka to darīja tikai *Ladbrokes*, lai gan visi IV klases derību uzņēmumu operatori ar atbilstošu un derīgu licenci būtu varējuši piedāvāt virtuālas derības bezsaistē (skatīt 192. apsvērumu).
- (204) Uzņēmums *Sagevas* publiski paziņoja, ka rīkos virtuālas derības bez Azartspēļu komisijas "atļaujas". Šo paziņojumu Azartspēļu komisija skaidri minēja savā 2017. gada 2. janvāra piezīmē, kurā nepaziņoja par izpildes panākšanas pasākumiem.
- (205) Turklāt jānorāda, ka *Tiercé Ladbrokes SA*, kas ir *Entain* meitasuzņēmums un *Ladbrokes* māsasuzņēmums Beļģijā, arī sāka piedāvāt virtuālas derības tā pārvaldītajās derību likmju pieņemšanas vietās vienlaikus ar *Ladbrokes*. *Tiercé Ladbrokes* nesaņēma "atļauju". *Tiercé Ladbrokes* ir juridiska persona, kas nav *Ladbrokes*. Ņemot vērā nozarei specifiskajam regulējumam raksturīgo formalitāti, t. i., to, ka "atļauja" vai licence tiek piešķirta konkrētai juridiskai personai ⁽⁵¹⁾, tas liecina, ka *Ladbrokes* nebija vienīgais, kas piedāvāja virtuālas derības.

⁽⁴⁶⁾ Skatīt Tiesas 2008. gada 22. decembra spriedumu, *British Aggregates* pret Eiropas Kopienų Komisiju un Apvienotā Karaliste, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, 85. un 89. punkts un tajos minēto judikatūru, Tiesas 2011. gada 8. septembra spriedumu, Eiropas Komisija/Nīderlandes Karaliste, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, 51. punkts, Tiesas 2011. gada 15. novembra spriedumu, Eiropas Komisija un Spānijas Karaliste/Gibraltāra valdība un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste, apvienotās lietas C-106/09 P un C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, 87. punkts.

⁽⁴⁷⁾ <https://www.circus-sport.be/en>.

⁽⁴⁸⁾ <https://www.goldenvegas-sport.be/en>.

⁽⁴⁹⁾ <https://www.bingoal.be/fr>.

⁽⁵⁰⁾ <https://www.36win.be/en>.

⁽⁵¹⁾ Licences pieteikuma veidlapā norādāmā informācija: <https://www.gamingcommission.be/en/operators/licences/betting-licence-f1-f2-f1>.

- (206) Lai gan Azartspēļu komisijas nostāja ir mainījusies tādā virzienā, ka virtuālas derības netiek uzskatītas par derību veidu, tāpēc tā vairs nenorāda, ka tās varētu piedāvāt IV klases azartspēļu uzņēmumos (ar F1 un F2 licenci), visiem IV klases fiksētiem derību uzņēmumiem, kuriem ir atbilstoša licence, bija likumīgas tiesības rīkot virtuālas derības.
- (207) No 2017. gada 1. jūlija Azartspēļu komisija apturēja uzņēmumam *Ladbrokes* 2014. gadā piešķirto "atļauju". Tomēr *Ladbrokes* turpināja piedāvāt virtuālas derības arī pēc 2017. gada 1. jūlija, jo uzskatīja, ka visi uzņēmumi to drīkst darīt, pamatojoties uz F licenci vien.
- (208) Beļģijas iestādes pēc 2017. gada 1. jūlija neveica nekādas tiesiskas darbības, lai panāktu šīs "apturēšanas" izpildi vai sāktu tiesvedību pret *Ladbrokes*.
- (209) Pieejamie fakti, kas jau ir norādīti papildu lēmuma par procedūras sākšanu ⁽⁵²⁾ 31. apsvērumā, liecina, ka daži citi uzņēmumi (*Bingoal/PMU*, *Betcenter Stanleybet* un *Sagevas*) piedāvāja vai plānoja piedāvāt virtuālas derības bezsaistē.
- (210) Ņemot vērā šos faktus, Komisija secina, ka Azartspēļu komisijas nosūtītās e-pasta vēstules, ar ko *Ladbrokes* tika piešķirtas ekskluzīvas tiesības uz virtuālām derībām bezsaistē, attiecībā uz citiem uzņēmumiem neradīja sekas, ko varētu pielīdzināt valsts atbalsta ietekmei.
- b) Bezsaistes virtuālo derību ekskluzivitātes neesība, pamatojoties uz 2018. gada karaļa dekrētu
- (211) *Ladbrokes* 2018. gada 28. martā beidzot pārtrauca virtuālu derību piedāvāšanu, izpildot *FedCaf* pieprasīto Briseles Komerctiesas pienākumrīkojumu saistībā ar pamatpiezīmes apturēšanu 2017. gada 1. jūlijā.
- (212) Katrā ziņā 2018. gada karaļa dekrēts stājās spēkā 2018. gada 4. maijā. Beļģijas iestādes uzskata, ka no 2018. gada karaļa dekrēta pieņemšanas līdz brīdim, kad Valsts padome 2019. gadā atcēla visas trīs pamatpiezīmes (64. apsvērumā), IV klases fiksētie derību uzņēmumi ar atbilstošu un derīgu licenci varēja piedāvāt virtuālas derības bezsaistē. Faktiski, kā jau minēts iepriekš (167. apsvērumā), vairāki no tiem, konkrētāk, *SRL Bingo Bet*, *Derby (Ladbrokes)*, *Stanleybet* un *Wedwinkel-Bettica*, to arī darīja. Šie paši uzņēmumi piedāvāja virtuālas derības bezsaistē laikā no tā paša Valsts padomes 2019. gada 19. septembra sprieduma, kad Padome nolēma, ka virtuālas derības neatbilst Azartspēļu likumam (140. apsvērumā), līdz 2018. gada karaļa dekrēta atcelšanai ar atpakaļejošu spēku.
- (213) Tāpēc Komisija secina, ka ar 2018. gada karaļa dekrētu *Ladbrokes* netika piešķirtas ekskluzīvas tiesības.
- (214) Visbeidzot, jānorāda, ka kopš 2018. gada karaļa dekrēta atcelšanas 2021. gada 7. maijā virtuālas derības bezsaistē nav atļautas un, kā to apstiprinājušas Beļģijas iestādes, Beļģijā nav neviena uzņēmuma, kas tās piedāvātu.

5.4. Iespējamajā pasākumā kopš 2014. gada līdz šim brīdim nav zaudēti valsts līdzekļi

- (215) Sūdzības iesniedzēji apgalvo, ka, nepiemērojot maksu par *Ladbrokes* piedāvātajiem virtuālo derību pakalpojumiem, Beļģijas iestādes izrādīja labvēlību *Ladbrokes*, attiecinot uz to preferenciālu režīmu un tādējādi piešķirot selektīvu priekšrocību (skatīt 21. apsvērumu). Šādi rīkojoties, Beļģijas iestādes zaudētu valsts līdzekļus.
- (216) Tomēr piedāvāt virtuālas derības gan bezsaistē, gan tiešsaistē principā bija atļauts visiem IV klases uzņēmumiem, kuriem bija attiecīgā licence (192. apsvērumā). Komisija norāda, ka ne Azartspēļu komisija, ne kāda cita Beļģijas valsts iestāde šajā ziņā neatbrīvoja *Ladbrokes* no maksas un neatbrīvoja *Ladbrokes* no pienākuma maksāt nodevu, kas būtu jāmaksā. Patiesībā no Beļģijas iestāžu sniegtās Azartspēļu likuma interpretācijas izriet, ka uzņēmumiem nav pienākuma maksāt īpašas maksas par virtuālām derībām.

⁽⁵²⁾ "Beļģijas iestādes patiešām precizēja *de jure* un *de facto* situāciju no 2014. gada 10. februāra. Konkrētāk, tās aprakstīja, ka no 2018. gada 4. maija līdz 2021. gada 7. maijam visiem IV klases fiksētiem derību uzņēmumiem bija atļauts rīkot virtuālas derības un ka *Wedwinkel – Bettica*, *Bingo Bet – bet 90* (līdz 2020. gada 12. martam), *Derby (Ladbrokes)* un *Stanleybet* tās arī rīkoja."

- (217) Turklāt jānorāda, ka IV klases uzņēmumiem nebija nekāda pienākuma saņemt virtuālu derību rīkošanai paredzētu licenci vai pat maksāt par to, tāpēc maksas par virtuālu derību licenci nepiemērošana ir tikai sekas tam, ka Azartspēļu likumā nav īpašu noteikumu par virtuālām derībām.
- (218) Komisija arī norāda, ka līdz ar 2018. gada karaļa dekrēta pieņemšanu bezsaistes virtuālās derības kļuva regulētas, bet par tām netika paredzēta īpaša maksa. Faktiski, kad regulators rīkojās, pieņemot 2018. gada karaļa dekrētu, tas pieņēma regulējumu, kurā paredzēja nosacījumus visiem atbilstīgajiem uzņēmumiem un nezaudēja ieņēmumus, neprasot *Ladbrokes* maksāt īpašu maksu par virtuālu derību rīkošanu.
- (219) Tāpēc Komisija secina, ka Beļģijas valsts nav nedz atteikusies no līdzekļiem, ne zaudējusi līdzekļus, kas *Ladbrokes* būtu bijis jāmaksā par virtuālu derību organizēšanu kopš 2014. gada. Tādējādi nepastāv saikne starp ekskluzīvām tiesībām, kas, iespējams, piešķirtas *Ladbrokes*, un slogu valsts budžetam, ko rada nodevu neuzlikšana.

5.5. Secinājums

- (220) Noslēgumā Komisija secina, ka:
- neoficiālās atbildes uz e-pastu, ko Azartspēļu komisijas darbinieks nosūtīja *Ladbrokes*, nav uzskatāmas par piešķiršanas aktu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē (skatīt 5.2. iedaļu),
 - Azartspēļu komisijas nosūtītās e-pasta vēstules, ar kurām *Ladbrokes* tika piešķirtas ekskluzīvas tiesības uz virtuālām derībām, attiecībā uz citiem uzņēmumiem neradīja sekas, ko varētu pielīdzināt valsts atbalsta sekām LESD 107. panta 1. punkta nozīmē (skatīt 5.3. iedaļu),
 - Beļģijas valsts neatteicās no nekādiem līdzekļiem un nezaudēja nekādus līdzekļus, kas *Ladbrokes* būtu bijis jāmaksā par virtuālu derību rīkošanu kopš 2014. gada (skatīt 5.4. iedaļu).
- (221) Tāpēc Komisija secina, ka Beļģija nav piešķirusi nelikumīgu valsts atbalstu *Ladbrokes* LESD 107. panta 1. punkta nozīmē, jo nav i) piešķiršanas akta, ii) tam pielīdzināmu ekskluzīvu tiesību un iii) valsts līdzekļu zaudējuma.

6. SECINĀJUMS

- (222) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija secina, ka pasākums nav valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta nozīmē,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Beļģijas Karaliste kopš 2014. gada 10. februāra nav piešķirusi *Ladbrokes* nelikumīgu atbalstu ekskluzīvu tiesību uz virtuālām derībām veidā. Iespējamais pasākums nav uzskatāms par valsts atbalstu Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 107. panta 1. punkta nozīmē.

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Beļģijas Karalistei.

Briselē, 2025. gada 11. aprīlī

Komisijas vārdā –
priekšsēdētājas izpildvietniece
Teresa RIBERA